UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Primvm Codicis Praelectiones / Annotarunt, Alexander Imol. Celsus, Barbatias, Philippus Decius. Matthævs Antonianvs Recensvi

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Jureiurando propter calumniam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96035

Visual Library

de eſſentia ɔſtitutionis, nec de eſſentia reuocatiõis procuratoris: ⁊ ideo
tene gl. indiſtincte: qꝛ ɔſtituere ꝓcuratorē, nõ eſt actus iuriſdictiõis cõ-
tentioſe: imo eſt act⁹ cuiuſdã ɔtractus mãdati. ⁊ ſimili modo reuocatio eſt
quidã diſtract⁹. vnde acta nõ ſunt neceſſaria: vt. ś. de trãſact. l. ſiue apud
12 acta. vnde iſta ſpecialitas nil eſt. ¶ † Octauo quero, quid in extraiudi-
cialib⁹ quando reuocaꝛ mandatũ, an debeat intimari. Reſpon. vt plene
no. in. l. j. §. ſed ſi ego. ff. qd iuſſu. per Jac. de bel. in ſuis addi. adde qd no.
ff. de condi. inde. l. ſi non ſortem. §. qui filio. ⁊c. Bald.

¶ De formulis. ⁊c. Rubrica.

Juris formule. ¶ Rubrũ, ſummat totũ nigrũ: qꝛ ſuperuacue
formule ſunt ſublate: ⁊ nõ opꝫ actiões a põtificib⁹ impe-
trare, ſꝫ ſufficit eas aperte ꝓponere. h. d. l. j. ⁊. ij. Et q̃ro,
nunquid actio hodie ſit vulgaris formula. ⁊ videtur qd
non: vt hic. ¶ In contrariũ videꝛ. ff. de fur. l. ſi ſeru⁹ na-
uem. Sol. dic ꝙ actio adhuc hodie eſt quedã formula vulgaris. i. apta ⁊
competẽs negatio: vt. j. proxi. ſed nõ eſt eo modo quo erat olim: qꝛ olim
erat adeo vulgaris formula quando impetrabatur a pontificibus, qd ſi
quis cadebat a ſyllaba, cadebat a toto. hodie non eſt ita, nec nocet error
1 in ſyllaba[a], nec etiã in alio, ſi congruo tꝑe emendeꝛ: vt. ś. de eden. l. edi-
ta actio. ¶ Opp. ꝑ gl. ꝙ ſolẽnitas ſit ſeruãda: vt. l. diuus. de in inte. reſti.
cũ ſimilib⁹. Sol. illa lex ⁊ ſimiles loquunꝛ de ſolẽnitatib⁹ vtilib⁹ ⁊ neceſ-
ſarijs: hic de ſuꝑuacuis, ſm Ja. de bel. Aliud nõ ẽ hic dicẽdũ, niſi qd mo
dicus error. i. qui non eſt de ſubſtãtialibus, nõ vitiat proceſſum, qd nota.

1 ¶ Actio debet eſſe competens, ⁊ debet apte proponi.
2 Libellus ſemper eſt ſuſtinendus, ſi aliquo modo poteſt tollerari.

¶ Lex ſecunda.

Nulli prorſus. ¶ Nota ꝙ non eſt neceſſe impe-
trare illud qd eſt ipſo iure conceſ
ſum. facit. l. j. j. de theſauris. ⁊ de condi. inſtitu. l. qui ſub cõdi-
1 tione. §. vlti. ¶ † Scdo no. ꝙ actio dꝫ eſſe cõpetẽs: ⁊ dꝫ apte
ꝓponi. adde hic qd no. in. l. j. ś. vt que deſunt aduo. Inn. dicit tamẽ ꝙ ſi
ex facto propoſito reſultat apta aduocatio, lꝫ exprimaꝛ inepta ꝓcedit li-
2 bellus. ¶ † Itẽ dicit qd libellus ſemꝑ eſt tolerãd⁹, ſi aliq̃ mõ põt ſuſtine
ri, ita no. ipſe extra de iudi. c. examinata. vbi videas. Inno. dicit verũ de
iure cano. ſm qd nõ eſt neceſſe ꝙ nomẽ actionis in libello exprimatur. et
idẽ eſſet de iure ciuili apud tenẽtes iſtã opi. in. l. edita. ś. de eden. ſꝫ a cõ-
trario ſenſu litere videꝛ hic caſus cõtra Inn. adde hic ꝙ exceptio inepti-
tudinis, ⁊ omnis exceptio iuris que non indiget probatione impedit pro
ceſſum: vt no. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. in nouella.

¶ De iureiurando propter calumniam dando. Rubrica.

1 ¶ Negans, vel exceptionem opponens per quam arctat aduerſarium
ad onus probandi, debet iurare de calumnia.
2 Iudex non iurat de calumnia.
3 Inſtantiam propriam quilibet iudicij articulus habet.
4 Termin⁹ dat⁹ ad ꝓbandũ nõ currit donec opponẽs iurauerit de calũnia.
5 Torqueri aliquem petens, debet iurare ſe non habere alias probatio-
nes, niſi per torturam.
6 Inſtrumentum an includat appodiſſas de quibus hic dicitur.
7 Inſtrumentum quando negatur, cui incumbat probatio.
8 Iuramentum calumnie, an preſtetur in cauſis criminalibus.
9 Probatio ſi ſit plene facta contra aliquem, non debet torqueri.

¶ Lex prima.

In omnibus. Hoc. d. Siue quis ab ad-
uerſario exigat ꝓbationẽ,
ſiue quis petat ad ꝓbandũ ſe admitti, dꝫ prius iurare de
1 calumnia: ⁊ teſtes qui ſunt vtiles perſone, non ſunt tor-
quendi: niſi in defectũ aliarũ probationũ, h. d. ¶ † Not.
ꝙ negãs, vel exceptionẽ opponens, per quã negationem
vel exceptionẽ arctat aduerſariũ in onere ꝓbandi, dꝫ de calũnia iurare. ſ.
qd non opponit animo calumnie: nec cã litis differẽde. Dicit Spe. qd ſi
reus cõfitetur libellũ quo ad originẽ petitioni: tamẽ negat quo ad effe-
ctũ ɔcluſionis: qꝛ opponit exceptionẽ, dꝫ iurari de calũnia ab vtraqꝫ par-
te, tã a parte petentis, q̃ opponẽtis: ⁊ hoc propter regulã huius litere: qꝛ
vbicũqꝫ cã ꝓbationes deſiderat, dꝫ iurari de calũnia. in Spec. de iur. ca-
lũ. §. ſequiꝛ. ver. pone ꝙ. ¶ A ɔtrio vero ſenſu iſtius litere no. ꝙ vbi cau-
ſa non deſiderat ꝓbationes, non eſt neceſſariũ calũnie iuramẽtũ. vñ dicit
Spe. ꝙ in notorijs vbi procediꝛ in cõfeſſum iuramentũ calũnie nõ eſt de
ordine iudicij. in Spe. de iura. cal. §. ſi. ver. quid ſi emptor. de hoc not. ff.
de neg. ge. l. at q natura. §. cũ me abſente. ꝑ hoc etiã dico ꝙ vbi nõ eſt q̃-
ſtio facti, ſed queſtio iuris, ꝙ nõ eſt iurandũ de calũnia: qꝛ talis q̃ſtio nõ
deſiderat ꝓbatiões facti, ſꝫ allegatiões legũ. ad hoc. ff. de auro ⁊ ar. leg.
l. ornamẽtorũ. Deinde no. quare eſt introductũ iurm calũnie. ſ. vt ɔtẽtio
ſa litigãtiũ inſtãtia ɔſpeſcaꝛ. in quib⁹ verbis tria ɔſidera. primo ꝙ dicit

cõtentioſa. ergo in cauſis volũtarie iuriſdictiõis
nõ habet locũ iuramentũ calũnie: vnde ſi qs im- a
petrat priuilegiũ declarari, vel petit diſpenſatio-
nẽ, vel aliq̃d ſimile, qd nõ expediꝛ in figura iudi-
cij cõtentioſi, nõ habet locũ iuramentũ calũnie:
2 vt no. Spe. eo. ti. §. ſequiꝛ. ver. q̃d vbi. ¶ † Scdo
no. ver. litigantiũ, nam cũ iudex ꝓcedit ex officio: b
qꝛ ipſe non dicaꝛ litigator, lꝫ ipſe aliq̃d faciat per
qd onus ꝓbandi ingerit reo: tñ nõ iurat de calũ-
nia. eo. ti. §. j. ver. quid ſi cauſa. facit. ff. de off. ciui.
iudi. l. ij. vbi tex. dicit ꝙ ſemper a iudice preſumi
3 tur, ⁊ videꝛ ceſſare calũnia. ¶ † Tertio not. verſi. c
inſtãtia. nam cũ hic loquaꝛ etiã ante lit. ɔte. appa
ret ꝙ quilibet articulus cauſe ꝓpriã habeat in-
b ſtantiam[b]. vnde dicit ꝙ vbicũqꝫ eſt cõtradictio,
ibi eſt inſtãtia reſpectu vero totius cauſe vt poſ-
ſit ad diffinitiuã veniri, nõ diciꝛ inſtãtia, niſi poſt d
li. cõteſt. vbi exigiꝛ cõteſtatio: vt. j. de iudi. l. ꝓpe-
rãdum. ¶ Ex hoc facit ad ſtatutũ qd dicit ꝙ in-
ſtantia finiaꝛ per lapſum duorũ menſiũ: nunquid
habeat locũ qñ petiꝛ executio inſtrumẽti: contra
qd opponũtur exceptiones, ⁊ ventilatuꝛ lis. An-
tiqui aduocati iſtius ciuitatis dicebãt ꝙ non: qꝛ
inſtrumentũ habet vim ſentẽtie ex forma ſtatuti.
ſicut ergo poſt ſententiã non eſt inſtantia: ita iſta
executio nõ habet inſtantiã. Sed in contrarium
videꝛ caſus hic: nã cũ ſit iurãdũ de calũnia in iſta
c cauſa, ⁊ vẽtiletur cã per cõtradictionẽ [c] partium:
ergo eſt inſtãtia. hoc videtur expreſſum hic: ⁊ te-
4 ne mẽti. ¶ † Vlterius no. arg. hic, qd donec op-
ponẽs iuret de calũnia: ei cõtra quẽ opponiꝛ non
d currit terminus[d] datus ad ꝓbandũ: qꝛ litera dat
hũc ordinẽ, vt primo iuret ꝙ neceſſitas probandi
incũbat, ⁊ per hoc videꝛ ꝙ antequã rñdeatur po-
ſitionibus ſub iuramẽto calũnie, terminus datus
ad ꝓbandũ aduerſario non currit. ⁊ hoc eſt dictũ
Spe. de quo vꝫ hic caſus: vnde etiã dicit Spe. ꝙ
ſi alicui eſt ſtatutus termin⁹ ad probandũ aliquã
exceptionẽ, ꝙ donec diſputaꝛ an illa exceptio ſit
admittẽda, vel nõ, qd non currit terminus datus
e de iure ad ipſam probandã. in Specu. de dila. [e] §.
5 j. verſi. ſed nunquid currũt. ¶ † Vlterius not. in
ver. ne autẽ, ꝙ ille qui petit aliquẽ torqueri, debet
f iurare [f] ſe nõ habere alias ꝓbationes q̃ per tor-
turam: ergo ſunt demũ tormẽta in ſubſidiũ infli-
gẽda: qd multũ debent notare iudices, ⁊ maxime
maleficiorũ. ¶ Quero, quid vult dicere tex. dũ di
cit ſiue ꝓpter literas, ſiue proter inſtrumenta. di-
cit gl. literas intellige priuatas, inſtrumẽtũ intel- e
lige publicũ. Ponit etiam alias exceptiones: ſed
iſtã no. magis ad queſtionẽ. dicit ſtatutũ de quo-
libet debito de quo ſit inſtrumẽtũ debet ſolui ga
bella: modo de debito ſit apodiſſa, an ſoluaꝛ ga- f
bella. Hic videtur tex. ⁊ gl. ꝙ nõ, cũ ſcriptura pri-
uata non contineatur appellatione inſtrumenti.
¶ In cõtrarium facit: qꝛ inſtrumentum dicitur
quicquid cauſaꝫ inſtruit: vt. l. j. ff. de fide inſtr. ſed
ſcriptura priuata inſtruit cauſam: ergo ⁊c. Item
facit in cõtrariũ. j. de ꝓba. l. inſtrumẽta. Sol. ſm
propriã ſignificationẽ que aſſumitur ex alluſione
vocabuli, ſcriptura priuata eſt inſtrumentũ: quia
inſtruit cauſam. ¶ Sed ſm cõem vſum loquẽdi
ſcriptura priuata nõ eſt inſtrumentũ, nõ enim eſt
in noſtro vſu dicere qñ habeo ſcripturã priuatã,
vel apodiſſam, dicere habeo inſtrumentum: ideo g
nõ probato iſto vſu loquendi, dicerẽ appellatione
inſtrumẽti non contineri ſcripturã priuatam, vel
apodiſſam. facit de lega. iij. l. librorũ. §. qd tñ caſ-
ſius. Et qualiter ſuper hoc articulo debeant for-
g mari, ⁊ teſtes [g] ſuper hoc debeãt reddere cauſam
ſciẽtie, ponit Bart. in. l. labeo. de ſup. lega. Iuxta
6 hoc † quero: nunquid terminus datus ad produ-
cẽda inſtrumẽta includat iſtas apodiſſas, ⁊ ipſa-
rum productionẽ. dicit Spec. ꝙ in dilationibus
nomine inſtrumentorum cõtineantur oẽs proba-
tiones, ſcripture, nõ tamen teſtes: vt in Spec. de
dila. §. nunc dicamus. in ver. item no. queſtio eſt.
7 ¶ † Quero hic, quando negatur inſtrumentum,
cui incũbit ꝓbatio. Reſpon. aut negaꝛ ſcriptura
priuata, ⁊ incũbit ꝓducenti ꝓbatio: vt. l. ſcriptu-

a ¶ In ſyllaba. Ad
de. l. cui habebat.
ff. de ma. teſta. ⁊
Bal. ś. in prin. C.
in vlt. colum.
b ¶ Inſtantiã. Vi-
de gl. ⁊ Ang. i. l. ⁊
poſt edictum. §. j. ⁊
ibi dixi poſt An.
ff. de iudi.
c ¶ Cõtradictionẽ.
Vide Bar. ⁊ ibi la
tiſſime ꝑ me in. l.
litibus. j. de agri.
⁊ cenſi. lib. xi.
d ¶ Termin⁹. Ad-
de gl. i cle. ſepe. in
verſi. nos vſum. in
verbo poſt datio-
nẽ. de ver. ſig. quã
ſequitur Bal. in. l.
ſi. ff. de ferijs. ⁊ ibi
Paul. de caſt. ⁊ ꝑ
Bal. i. l. ſi cũ ipſe.
ff. de excu. tut. ⁊ fa
cit. l. ⁊ ibi. ⁊ Saly.
j. de adul. in ſi. ⁊. l.
intra vtile. ff. de mi
no. ꝙ add quod ſi
quis mihi tenetur
edere inſtrumẽtũ,
vel poſitiones, nõ
currit aliquis ter-
minus antequam
edat, ſm Bal. in. l.
j. §. ſi. ff. de edẽ. ⁊ di
cit Bal. ⁊ Imo. in
l. quãdiu. la. ij. ff.
de acqui. here. ꝙ ſi
datus eſt termin⁹
ad probandum, ⁊
ꝓductis capitulis
diſputaꝛ an capi-
tula ſint admittẽ-
da, qd interim nul
lo modo currit ter
minus.
e ¶ Specu. de dila.
alſ eſt ver. ſꝫ ſi de
except. per doc. in
c. pia. de exce. in. vi.
f ¶ Iurare. Facit
l. ſi. ⁊ ibi Bal. j. de
queſtio. ⁊. l. edictũ
ff. de queſtio.
☞ Facit ad hoc
qd notaui in apoſ.
i ſtilo paria. parte
j. in tit. de materia
duelli. ver. ſcdo ꝙ
conditionaliter fa
ctuꝫ eſſe propona
tur. Celſus.
g ¶ Teſtes. Adde
Bal. in. l. ſi ex fal-
ſis. ś. de tranſac. ⁊
Cano. in. c. perue-
nit. el. j. extra de te
ſti. cog. ⁊ Pau. de
leaza. in comen. c.
cuꝫ dilectus. in. ij.
no. extra de ſi. inſt.
vid Bal. ⁊ Pau.
de caſt. in. l. oratio
ne. ff. de ferijs.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ras.qui po.in pign.ha.de fide inſtru.l.cōparitio-
nes.⁊ de pba.l.inſtrumenta.⁊.l.rationes.aut ne-
gatur inſtrumentum publicū:⁊ tūc aut eſt exēplū:
⁊ idē niſi ſit exēplatū parte citata:vt dixi in aut.ſi
quis in aliquo documento.ſ.de edē.⁊ no.in.l.chi
rographis.in princ.ff.de admini.tut.Aut eſt ori-
ginale inſtrumentū:⁊ tunc aut eſt ſpecificatū rōne
eliciuis raſure in loco ſubſtātiali,vel ratione per-
ſone producentis:⁊ idē.ergo debet imponi fides
per producentē:vt.j.de proba.l.iubemus.aut non
eſt ſuſpectū:⁊ tunc creditur inſtrumēto:vt.j.de p-
8 ba.l.cū precibus.¶ † Quero hic dicitur in omni-
bus cauſis ⁊c.nūquid in cauſis criminalibus ſit
iurandū de calūnia.glo.diſputat hic.Mar.enim
dixit ꝙ nō:q: in cauſa criminali eſt licitū reo ſe de
fendere,etiā per calūniam:⁊ ſic ſȝ ei negare verita
tē:⁊ ſic peierare:⁊ ſic iuramentū eſſet fruſtra.gloſ.
tenet ſ.ꝙ ſit iurandū de calūnia.Idem tenēt gl.⁊
doct.in.c.j.extra eo.titu.ibi,reſpōſiones ad obie-
cta,ſ recti⁹ dici pōt ꝙ ſit iurandū de veritate di-
cenda:vt extra de accuſ.c.cū dilecti.nam in crimi
nali reſpōdendū eſt de veritate,⁊ nō de credulita
te:⁊ ita eſt iurandū.facit.l.vlt.ff.de crimi.expila.
here.⁊ ita ſeruat cōſuetudo:tū ſi iuramentū omit
teretur,non propterea proceſſus eſſet nullus.Sed
nūquid poſtquā eſt concluſum in cā,iudex ex offi-
cio pōt exigere hoc calūnie vel veritatis iuramē-
tum:dic qd ſic:vt no.in.c.j.de iura.calū.lib.vi.in
9 nouel.¶ † Vltimo hec.l.in fi.dū dicit ꝙ ad que-
ſtionē nō venit̄ niſi omnes alie probationes defi-
ciāt,facit ad queſtionē Cy.j.quorū app.nō rec.in.
l.obſeruare.vbi dicit Cy.ꝙ vbi eſt plene probatū
a cōtra aliquē,nō debet torqueri^a:tū iudices male
ficiorū faciūt cōtrariū:q: faciūt tū apud acta con-
fiteri:⁊ ſic reperit̄ cōfeſſus,⁊ conuictus:⁊ ſic facit
qd nō poſſit appellare,dicit tū Cy.ꝙ male faciūt:
q: nemo eſt torquēdus,niſi in defectū pbationū:
precedentibus tū indicijs,ſm eum.Ego credo ꝙ
iudices bene faciāt qū habēt plenariā certitudi-
nem de maleficio,ſi obuiāt ne appellet per calum-
niā:⁊ maxime in criminibus enormib⁹,in quibus
licet interdū legē trāſgredi:vt.l.ſi quis filio exhe-
redato.§.ſed ⁊ ſi quis.de iniuſt.teſt.⁊ qd not.In-
no.in.c.j.de conſti.quod not.multum.

¶ Authentica.

1 ☞ Teſtis ſi repetitur ad declarandum dictum
ſuum,non eſt neceſſe quod iterum iuret.
2 Et ſub eodem iuramento reſpondetur etiam po-
ſitionibus.
3 Inſtantia prima ſi eſt perēpta,⁊ inchoata ſecun-
da inſtantia,an denuo iuretur de calumnia.
4 Iuramentum calumnie an requiratur in cauſa
appellationis.
5 Actione mutetur,⁊ non inſtantia,an ſit de nouo
iurandum de calumnia.

Hoc ſacramētum.

¶ Sic.ꝙ iuramentū generaliter pre-
ſtitum videtur in quolibet articulo re-
petitu.vel magis proprie loquendo,genus ineſt
1 cuilibet ſpeciei.¶ † Eſt autē arg.ꝙ ſi teſtis repe
titur ad declarandū dictū ſuū,q: non ſit neceſſe ꝙ
iuret iterato,⁊ ex hoc ſequit̄,ꝙ in tali declaratiōe
b nō ſit pars citanda^b:q: non citat̄ niſi vt veniat ad
videndū,⁊ ad audiendū teſtiū iuramēta:nō vt ve-
niat ad audienda dicta que in ſecreto deponūtur:
2 vt not.j.de teſti.l.ſi quū.¶ † Per iſtam aut.proba
tur etiam ꝙ ſub eodē iuramento calūnie ſub quo
eſt reſpōſum libello,reſpōdeatur poſitionibus vn-
de ille qui non vult iterato iurare,non debet con
tumax reputari,nec haberi pro cōfeſſo.vbi autem
emergeret iuramentum alterius nature quā ſit iu
ramentum calumnie:iſtud debet preſtari quoties
emergeret cauſa iurandi:vt in.c.ij.§.in omnibus.
de iura.calum.lib.vj.⁊ in aut.de teſtib.§.q: vero.
¶ Glo.opp.de.l.qui bona.§.pen.de dā.infec.vbi
ſepius iuratur,dicit gloſſ.ꝙ ille.§.corrigitur.vel

c dic verius,ꝙ ibi non fuit iuramentū vniuerſale preſtitum in figura ſ...
3 dictū ſuper tota lite:hic ſic,ſm Iac.⁊ Bar.¶ † Quero hic,quid ſi mu-
tatur inſtātia:puta q: prima inſtantia eſt perempta,⁊ denuo inchoatur
d ſecunda inſtantia^d,an ſit iurandum iterato.dic qd ſic:q: iſtud iuramen-
tum pertinet ad ordinationem iudicij.vnde vbi nouus ordo,ibi nouū iu-
ramentum.Item quantum ad ordinationem iudicij pereūt prima acta:
ergo iterato debent fieri:vt.j.eo.l.ij.ver.⁊ actor quidem.in ver.moniſſe.
¶ Sed quid ſi non perit inſtantia,ſed terminatur,⁊ appellatur:vtrum
in cauſa appellationis ſit iterato iurandum:quidam dixerunt ꝙ non:q:
in cauſa appellationis non mutatur res,nec perſona,nec agendi cauſa:
vnde iuramentum primo preſtitum videtur ad eum extēdi:q: eſt in tem.
¶ Quod autem predicta non mutentur,apparet.j.ne lic.in vna eadēq;
cau.tertio prouo.in rubro ⁊ nigro.Alij dicunt contrarium:quia licet iſta
tria ſubſtantialia ſint eadē:opi.tū litigantis poteſt eſſe diuerſa.⁊ inſtru-
ctio facta ex proceſſu ⁊ ſententia.vnde eſt iterato iurandū.arg.d.l.q bo-
na.§.pen.de dāno infe.nā multa ſunt ex quibus hominis credulitas mu-
tatur:vt.ſ.de in integ.reſti.mi.l.de tutela.hec opinio eſt hodie approba
ta in.c.ij.in princ.de iur.calum.lib.vj.¶ Qui ergo non vult iurare de ca
lumnia in cauſa appellationis,habetur pro confeſſo,ſicut habetur in cā
4 principali:vt in.c.ſi poſt preſtitū.de confeſ.lib.vj.¶ † Et ex hoc q: illud
capitulū dicit ꝙ vbi requirit̄ nouū iuſm calūnie in cā appellationis:ſit
noua litis cōteſtatio fienda,dicūt qdā determinatū eſſe ꝙ in cā appella-
tionis ſit noua litis conteſt.fiēda,qd ſic probant:q: iuſm calūnie dȝ ſequi
conteſtationem litis:ergo preſuppoſito iuramento calumnie,preſupponi
nitur eius preambulum,ſcilicet lit.conteſt.⁊ iſta fuit opin.Hoſti.niſi al-
tera pars cōtumāciter ſe abſentet:q: tunc neutrū eſt neceſſariū:vt.j.de re
po.app.l.ſi.§.illud.ſm Hoſti.Inno.vero dicit quod hoc non eſt neceſſe,
ſicut nec eſt neceſſe dare libellum in cauſa appellationis.⁊ hoc no.Inn.
de offic.deleg.c.cum cōtingat.in gl.tanquā ⁊c.in fi.Sed ad conſonantiā
iſtarum opinionū poteſt diſtingui:aut appellatur ab interlocutoria.aut
a diffinitiua.primo caſu non datur libellus.ſecundo vero ſic.Et ſic man
dauit dominus papa Clemens quartus auditoribus ſacri palatij debe-
re obſeruare:⁊ ſic etiam obſeruatur:vt not.in Spe.de libel.cōc.p.§.nūc
dicendū.in fi.ſecundum Archid.qui ita not.in.d.c.ij.de iur.calū.lib.vj.
⁊ Bern.in.d.c.j.¶ Iſta opin.preſupponit ꝙ ſentētia lata ſuper appella-
tiōe ſit interlocutoria:q: ſi eſſet diffinitiua vtraq; parte preſente,nō poſ
ſet ad eam procedi ſine lit.conteſta.ad hoc facit quod no.extra q fil.ſint
legi.c.per venerabilem.⁊.d.l.j.ne lic.in vna eademq; cauſa tertio prouo.
per Iac.de are.⁊ Cy.⁊ iſta eſt veritas,ꝙ eſt interlocutoria reſpectu par-
tium:licet reſpectu iudicis ſit diffinitiua.ſi pronuntiatur cōtra appellan
tem cum remittatur negotium principale diffiniēdum ad iudicē a quo:
5 vt.ff.de mino.l.intra vtile.⁊ ita pridie cōſului.¶ † Tertio queritur hic,
quid ſi non mutetur inſtantia,ſed actio patiente reo,an ſit iterato iuran
dum.Quidam dixerunt ꝙ non.alij ꝙ ſic:vt.j.eo.l.ij.in dicto ver.⁊ actor.
e Aduerte.iſta queſtio preſupponit quod libellus poſſit emendari^e ⁊ mu-
tari poſt lit.conteſt.de partium voluntate:quia queſtio preſupponit eſ-
ſe iuratum de calumnia:ergo preſupponit eſſe lit.conte.vt.j.eo.l.ij.ver.
fi.niſi poſt narrationem.Sed iſtud eſt multum dubitabile,niſi eſſet emē
datio,vel mutatio circa qualitatem.nam ſi eſſet circa ſubſtantiam libel-
li:non obſtante conſenſu partium eſſet lis iterato conteſtanda:quia non
clauditur ſub conteſtatione prima.⁊ per conſequens eſſet iterato iuran-
dum,⁊ hec eſt veritas.quod no.perpetuo.Bal.

1 ☞ Iuramentum calumnie quotuplex ſit,⁊ quis modus ad illud pro-
cedendi,⁊ que ſit forma eius.nu.2.⁊.3.
4 Iuramentum calumnie quis prius preſtare debet ſuper exceptione.
5 Et que perſone iurent.
6 Iuramentum calumnie an poſſit remitti.
7 Et in quibus cauſis iuretur.

¶ Lex ſecunda.

Cum ⁊ iudices. Litigantes,⁊ patroni cauſa-
rum debent iurare de calum-
nia:⁊ ſi debentes iurare ad iudicē venire non poſſunt,vel non
decet eos venire:debet ad eos mitti.h.d.vſq; ad.§.quod ob-
ſeruari.⁊ hec prima pars loquitur in perſonis que poſſunt idonee litiga-
re per ſe ipſas.Diuiditur in tres partes.primo ponit que perſone debent
iurare.ſecundo quando,quid,⁊ qualiter debent iurare.tertio quid debet
fieri quando qui debet iurare non poteſt,vel non decēt ipſum ad iudicium
venire.ſecunda ibi,⁊ actor quidem.tertia ibi,ſi autem,vel dignitas.
1 ¶ † Not.hic de duplici iuramento,ſcilicet partium,⁊ aduocati.primo
iurant partes.ſecundo iurat aduocatus.Et ex hoc ordine notat gloſſ.
quod cum aduocatus antequam iuret non poſſit fungi officio ad-
uocationis,quod tempore quo reus reſpondet libello debet iudex pre-
cipere aduocato ꝙ ſtet a remotis:ita quod non poſſit inſtruere reſpon-
dentem.non poteſt ergo aduocatus dictare reſponſionem clientuli.de
f hoc eſt caſus extra de iudic.c.paſtoralis^f.Dicit tamen Spec.in tit.de
poſi.§.tertio dicamus.verſic.quod ſi patronus.quod ſi clientulus eſt ni-
mis ſimplex,quod aduocatus poteſt aſſiſtere ſibi,ne clientulus decipiat̄
in reſpondendo inſtruendo eum de iure,⁊ non de facto.ita dicit Spec.

Nam

a ☞ Nō dȝ torque-
ri.Adde Pau.de
ca.in.l.ſi quis in hoc
genus.ſ.d epiſc.⁊
cle.iſtū ⁊ Albe.de
roſat.in.l.obſerua-
re.j.quorū appell.
nō reci.⁊ in.l.mili-
tis.j.de qd.Bart.
repol.conſili.xxij.
inci.quidam ruſti-
ci vicetini.vbi rū-
det dictis ⁊ ratio-
nibus huius.⁊ ol-
no Thomā ferra-
rū in ſuo trac.cau-
telarū,cau.v.inci.
accidit quotidie.
Celſus.

b ¶ Citanda.Vide
per Bar.in.l.here
des palam.§.ſi qd
in fi.ff.de teſtam.⁊
Bal.in.l.ſi.in vlti.
col.j.de teſt.⁊ in.l.
per hanc.j.de tēp.
ap.⁊ gl.in.c.preter
ea.extra de teſti.⁊
atteſta.

c ¶ Figura.Adde
quod no.Bal.in.l.
ante.j.quorum ap.
non recip.

d ¶ Inſtātia.Dixi
in.l.cū ⁊ minores.
ſ.ſi aduer.rē iudi.

e ¶ Emendari.An
libellus poſſit poſt
lit.cōteſt.emēdari
de voluntate par-
tiū,⁊ cōcluſio eſt ꝙ
nō.nec mirū:quia
ſententia reperitur
lata ſuper eo ſuper
quo nō eſſet lis cō
teſt.⁊ q: litis cōte.
eſt actus ſubſtātia-
lis,qui nō pēdet a
voluntate partiū,
aut.eſſerat,de lit.
cōteſt.cū ſi.⁊ vide
circa hoc Bald.in
l.edita.in repe.pe-
nultima.ſ.de eden.
☞ Adde qd nota
ui.in apo.ad.iſtum
in.l.edita.in lectu.
eius.n.43.in apo.
in ver.poteſt libere
emēdare.C.de edē.
Celſus.

f ¶ C.paſtoralis.⁊
ibi vide Hoſtié.⁊
Inno.

Nam etiã teſtes poteſt aduocatus inſtruere de iure vt ꝙ ſciunt apte depõãt, ⁊ non decipiantur in ratione cauſe, vt no. Roffe. in tit. de ſena. cõ
2 ſul. lib. qđ eſt menti tenendũ. ¶ † Sc̄do no. ordinem procedendi ad iuramentũ calũnie: videlicet quod iuretur poſt narrationẽ actoris, ⁊ reſponſionẽ rei: ⁊ primo ab actore, ſubſequẽter a reo. tamen non credo ꝙ ſit ordo de forma ſubſtantialis iudicij: nec quod iſta prepoſteratio vitiet: vt c. i. §. propter omiſſum. de iuramẽto calũ. lib. vj. ⁊ ideo non facio vim in
3 iſta prepoſteratione. ¶ † Tertio not. formã iuramẽti: q2 actor iurat non calũniandi animo litem mouere: ſed credens ſe bonam cauſam habere: reus vero iurat qđ ipſe credit ſe bona inſtantia vti, ⁊ recte contradicere. Unde ſi queratur an ſicut iuramentũ calumnie ſit ſub credulitate: ita ⁊ li. conte. poſſit fieri per verbũ credo, ⁊ nõ credo. habes extra de teſti. ſpõ. c. cũ ad ſedẽ. in tex. ⁊ gl. ibi videas. ¶ Ulterius no. in. §. ſi aũt quod iudices debent mittere ad quaſdã perſonas ad domũ. ⁊ quando iurat, debet
4 aduerſarius intereſſe. ¶ † Quero. dicit hic ꝙ primo iuret actor, ſecũdo reus, iſtud eſt verũ ſuper libello. Sʒ quid ſi ſuper exceptiõe, in qua reus dicitur actor: dicit gl. qđ primo actor originariꝰ iurat ꝙ iſte qui excipit vt originalis cã inſpiciat: vt. ff. de dona. l. qui id qđ. adde qđ dixi in. l. j. ſ. eo. gl. ſuper verbo, mouiſſe, querit quaſdã qõnes. quas examinaui. ſ. in aut. hoc ſacramentũ. Reliqua ſunt puerilia. vnde perte. ¶ Querũt hic quidã, quo iure fuit introductũ iuramentũ calumnie. ⁊ dico qđ in quibusdam caſibus fuit introductũ de iure veteri. ſʒ generaliter fuit intro
5 ductũ de iure codicis per Juſtin. vt hic. ¶ † Sc̄do quero. q̄ perſone iurãt: certe iurãt litigatores, ⁊ aduocati: ſʒ id qđ dicit de aduocato, non eſt de conſuetudine. Sʒ quero hic. nũquid pcurator habens mandatũ ad hic reſpondendũ, teneat iurare de calumnia in animã ppriã: Reſpõ. ſic: vt in. c. ij. §. pcurator. de iur. calũ. li. vj. vbi tex. dicit ꝙ licet pcuratores ſint inſtructi p ſpeciale mandatũ, etiã ſi iurauerit dominus: tamẽ ipſi tenẽtur iurare, ⁊ hoc eſt rationabile: q2 ſi iurãt aduocati: multo fortius p
6 curatores, in quibꝰ fundatur iudiciũ. ¶ † Tertio querit, an iuramentũ
7 calũnie poſſit remitti: omitti eñ põtᵃ ſcõm oẽs. Breuiter dicendũ eſt ꝙ a parte parti nõ põt remitti, quin ſaltẽ ſemper poſſit exigi ex officio iudicis, ſed a iure bene põt remitti, ſicut remittitur parẽtibus, ⁊ patronis:
8 vt. ff. de iureiur. l. iuſiurandũ. §. hoc iuſiurãdũ. ¶ † Quarto querit principaliter, in quibus cauſis iuretur. Reſpon. in ciuilibus, ⁊ tẽporalibus ſecundũ oẽs. in criminalibus nõ, ſecundũ quoſdã, vt dixi in. l. j. ſ. eodẽ. In ſpiritualibus aũt iurat ſimul de calũnia ⁊ de veritate dicenda: vt in c. ij. ⁊ ibi no. de confeſ. in. vj. Iſtud eſt vtile ſcire, nunquid in cã ſpirituali ille qui nõ vult reſpondere, habetur p confeſſo. Breuiter ex quo tenet iurare ſi non iurat, habet pro confeſſo in ſuum preiudicium: ſed non qđ per hoc aduerſarius acquirat titulum in cauſa ſpirituali, vel beneficiali vt elegãter no. Arch. in dicto. c. ij. de cõfeſ. li. vj. vbi omnino videas niſi de tit. ponẽs legitime pbet, ne per concluſionẽ illis pateat vitioſus ingreſſus ſʒ Arch. ibidẽ, ⁊ domi. Jo. an. ¶ Ultimo quero, nũquid ſit reperire caſum in quo quis ſcit ſe habere cauſam iniuſtam: ⁊ tamẽ iuſte iurat de calũnia. Rñ. vt no. ff. đ neg. geſt. l. atq natura. §. cũ me abſente.

¶ Authentica.

In iſto iuramẽto. Iſta aut. reſpicit formã iuramẽti. ⁊ aliquid adijcit ei. ¶ No. per iſtam aut. quod reſpõſio facta per verbum credo, faciat pbationẽ. verius dic quod releuat ab onere probandi: q2 non debet quis aduerſariũ grauare in onere probandi in eo qđ credit non eſſe verum, i. aduerſarium veritate fulciri. ⁊ iſte eſt vnus finis ad quem ordinatur calumnie iuramentum. Preterea dicũt quidã doc. ꝙ reſponſiones que fiunt ſub iuramento calumnie, niſi ſint negatiue, debent fieri ſub tali forma, ꝙ releuent ponentem ab onere probandi, quod dic vt dicam. j. in. §. qđ obſeruari ⁊c. Bal.

¶ Authentica.

1 ☞ Perſone principales, ſcilicet ille que litigant, debent iurare de calumnia.

Principales. h. d. Principales perſone, ⁊ ille ad quas inſtantia ⁊ ius negotij tranſit, debẽt iurare de calũnia corãm iudice competenti, vel corãm officialibus ab eo ex cã miſſis, pſente aduerſario: excepta muliere, que ſe aduerſario nõ exhibet. ⁊ actor nolẽs iurare perdit litem, ⁊ reus abſoluit. E contra reus nolens iurare condẽnatur. Itẽ admĩſtratores iurãt de calumnia. hoc dicit. ¶ Tria facit, q2 primo ponit q̄ perſone, ⁊ ſub qua forma iurent. ſecundo corãm quibus iudicibus, vbi ⁊ quibus preſentibus iurant. tertio ponit de pena nõ iurantium. ⁊ hoc facit vſqʒ ad ver. tutores. ⁊ vſqʒ ibi tractat de perſonis princip. vbi vero
1 tractat de legitimis adminiſtratoribus. ¶ † Not. primo ꝙ principales perſone ſcilicet ille que ſuo nomine litigant, debent iurare de calumnia. Secundo no. qđ idem, ſi iſtud negotium tranſit ad alium: puta ad heredem: vt. ff. de fideiuſſo. l. ſi cum hominẽ. nam ⁊ licet ſit iuratum a defenſore: tamẽ ⁊ heres tenet de calũnia iurare: q2 iuramẽtum defuncti nõ eſt iuramentũ heredis: vt. j. de rebus creditis. l. generaliter. in prin. ⁊ adde

hic qđ no. in. l. ſi cõſtante. §. ſi. ff. ſoluto matr. Alij exponunt literam: ꝙ loquat de perſonis ad quas lis facit tranſitũ: idest de pcuratoribus nã in pcuratores poſt litem conteſta. ordinatos tranſit inſtantia: vt. ff. de pcu. l. in cauſe. §. ſi ex parte. Uʒ ergo dominus iurauerit de calũnia: nihilominus iſte pcurator poterit cogi ad iurandũ de calũnia in animã ipſius pcuratoris: nã i animã dñi nõ eſt neceſſe ꝙ iterato iuret, vt in. c. ij. §. procuratorem quoqʒ. de iuramen. calũ. li. vj. vtraqʒ expoſitio eſt bona, ſed prima eſt cõuenientior litere. Tertio no. ꝙ habuiſtis duo capitula iuramenti calũnie, primũ eſt, qđ lis ſibi iuſta vr: vt. l. cũ ⁊ iudices. verſi. ⁊ actor quidem, ſecundũ eſt, ꝙ ſi queritur verum, non inficiet. iſta aut. addit qđ nil dabitur pro obtinenda lite: niſi qđ ius diſponit. hoc ponit glo. in §. qđ obſeruari ſuper verſic. credit. Iſta ſunt duo capitula. eſt ⁊ aliud, qđ vt lis tardet. dilatio nulla petetur: vt. ſ. e. l. j. poſt principiũ. ¶ Itẽ qđ nõ grauabit aduerſarium in onere probandi illud in quo dʒ eũ releuare p propriã cõfeſſionẽ: vt in aut. in iſto. ſ. eodem. ¶ Ulterius no. hic de pena non iurantiũ. de quo dicaʒ in. l. codicis. §. qđ ſi actor.

1 ☞ Adminiſtratores legitimi iurant de calumnia, ⁊ iurant in animam ſuam, non in animam domini ſui.
2 Perſona in qua nõ eſt diſcretio iuris ⁊ facti, non debet iurare de calumnia.
3 Iuramentum tutoris an releuet, vel non: ⁊ ſic an ſit preſtandum, vel non.
4 Confeſſio facta ex neceſſitate iudicij per tutorez preiudicat pupillo.
5 Iurans de calũnia, an aliter debeat iurare quam credit. nu. 6.
7 Adminiſtratores legitimi, qui iurãt, qui ſunt iſti. nume. 8.
9 Minor vbi habet legitimam perſonam, an iuret de calumnia. nu. 10.
11 Reſponſio per verbum credit, vel non credit, an ſit ſufficiens poſitionibus.
12 Qui non poteſt applicare animum ad credẽdum, vel non credendum, an poſſit petere terminum ad iurandum.
13 Interrogationi cuilibet, an ſit reſpondendum.
14 Et quibus poſitionibus ſit reſpondendum, vel non. nu. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.
19 Interrogari an quis ſepius poſſit de eodem.
24 Teſtis an teneatur reſpondere ſi ſit criminoſus.
25 Poſitio quid ſit, ⁊ qualiter diffiniatur.
26 Pars licet aſtrinxit ſe ad probandũ per teſtes, vel inſtrumenta, tamen congruo tempore poteſt facere poſitiones.
27 Reſponſio conditionalis vel modificata an admittatur, ⁊ quis ſit eius effectus.
28 Reſponſio hec, credo vt in inſtrumento continetur, an admittatur.

§. Quod obſeruari. Cõtinuat ad pcedentia. dictũ eſt. ſ. in tex. de iuramento calumnie principaliũ pſonarũ. i. ſuo nomine litigantium. verũ q2 principales perſone ſunt inhabiles: ideo non litigant p ſe, ſed legitime adminiſtratores: ⁊ erat tũc vidsquare quis iuraret de calumnia: ⁊ iõ emanauit iſte. §. ⁊. h. d. legitimi adminiſtratores debẽt iurare de calũnia, ꝙ iuſʒ eſt iprm credulitatis. ⁊ alie leges q̄ iuris alijs loquunt, in ſuo robore durant. h. d. vſqʒ ad. §. ſi aũt. Et diuiditur in tres partes: q2 primo ponit dictũ. ſecũdo rõnẽ. tertio cõfirmat leges antiquas loquẽtes de
1 iuramẽtis. ſc̄da ibi, cõuenit enim. tertia ibi, omnibꝰ. ⁊ eſt iſte. §. not. ⁊ vtilis, ⁊ hʒ vtiles gl. ¶ † No. primo qđ adminiſtratores legitimi iurant de calumnia. ¶ Itẽ no. ſc̄do qđ iurant in animam ſuã, ⁊ nõ in animã dñi ſui: hoc patet ex tex. dum dicit ipſos iureiu. affici. nã ſi afficiunt per iuramentũ: ergo iurant in animã ppriam. Item patet ex tex. dũ dicit, ex animi ſui ſciẽtia. ſʒ Bar. hic adde qđ no. p Inn. in. c. preſentia. extra de teſt. ¶ Tertio no. qđ iuramẽtum calumnie eſt iuramẽtũ credulitatis, ibi dũ dicit qđ qſqʒ credit ⁊ exiſtimat. hic.

☞ Omitti eñ poteſt. Tu vide gl. đ hoc in. l. de pupillo. §. q opus. in ꝟ. exigit. ⁊ qđ ibi poſui in addi. ſuper ipſam, in ver. tacite omitti. ff. de no. oper. nun. tex. in. c. j. extra eo. lib. ſed ſi fuerit petitũ, ⁊ nõ preſtitum: totus pceſſus eſt nullꝰ ſm Jac. bu. Paul. de caſt. ⁊ Frã. đ are. ſ. e. §. ſed q2 veremur vbi dicit idẽ Bu. ꝙ malitioſi pcuratores dum reſpondent libello, negãt narrata ⁊c. ⁊ poſtea in ſi. ſcripture petunt de calũnia iurari. ⁊ vlteriꝰ nõ inſiſtunt: q2 ſi non preſtetur: tunc redditur totus proceſſus nullus: ⁊ iſtam opi. tʒ Bar. ⁊ Ale. in. l. đ pupillo. §. q2 opus. ff. đ ope. no. nũ. Inn. in. l. q bona. §. ſi alieno. ⁊ ibi etiã alex. col. v. ꝟ. ⁊ circa iſtud iuramẽtum calumnie. ff. đ iureiu. do. me. d. Jaſ. may. in. d. l. iuſiurandũ. Pau. i. c. ſignificaſti. nu. 8. ⁊ ibi poſui in addi. ad ipſum. in ꝟ. ibi iuraret. extra đ fo. cõpe. ⁊ in. c. j. nu. 4. ⁊ ibi iter notauit in apo. in ver. vitiatur. extra. e. de iur. ca. Roma. ſingu. dxxij. ici. tu habes. in. l. rẽ non nouã. ⁊ matheſi. ſin. lxiiij. incit. no. aliqui cautelam. Celſus.

eſt iurandũ:⁊ lʒ veritas ſit in ɔ̃riũ:tñ ille qui cre
dit dicere verũ,nõ eſt piurus in iſto iuramento vt
in textu dũ dicit,lʒ vere cãe natura alia forſitã eſt
.i.aliter ſe hʒ veritas.ſec⁹ in iuramento veritatis:
qꝛ ſi credat dicere verũ,ſi dicit falſum eſt piur⁹ vt
in iuramento teſtis.ad hoc facit qð no.in hoc.§.in
gl.⁊ an qſemel credidit,poſſit in ɔ̃riũ variare ⁊c.
¶ Ex hoc dicunt quatuor notari ex tex.dũ dicit
ſcire poſſunt.⁊ poſtea ſubdit qð quiſq; credit,ꝙ
vehemens credulitas appellaꝛ q̃dã ſciẽtia.vt.l.ij
§.labeo.de aqua pluuia arcẽ.ſm Bar.hoc eſt ve
rũ ſi credulitas ɔſonat veritati:alias nõ dicitur ſci
re:qꝛ ſcientia nõ eſt niſi verorũ vt no.ff.de here.
inſti.l.ſi pr̃.⁊.ff.de acq.he.l.ſi is ad quẽ.⁊.l.cũ qui
dã.§.qð dicitur.⁊.l.pantonius.§.rei pduellionis.e.
2 ti.cũ ſi. ¶ † Ultimo no.hic qð pſona in qua non
eſt diſcretio iuris ⁊ facti nõ dʒ iurare de calũnia
⁊ ꝙ minores reputantur hmõi.quãtuʒ vero ptinet
ad teſtimoniũ,adulta etas eſt idonea ad teſtificã
dum:qꝛ ibi nõ reqritur cã ſciẽtie iuris ſed cã ſciẽtie
facti p ſenſum corporeum qui cadit in adulto.pu
pillus vero non poteſt teſtificari,qꝛ nec iurare:vt.
l.q iuraſſe.in pñ.ff.de iureiur. ¶ † Nõ veniam⁹
ad apparatũ.op.dicitur hic qð tutor et curator iu
rãt de calumnia.ɔ̃.nõ debet pſtari iuramẽtuʒ qð
preſtitum non releuat.de nõ nu.pe.l.in ɔ̃ctib⁹.§.
illo.ſʒ iuramẽtum tutoris vel curatoris non rele
uat qꝛ non preiudicat pupillo vel adulto:vt.ff.de
confeſ.l.certum.§.ſʒ an ⁊ ipſos.ergo videtur ꝙ ab
eis non exigatur iuramentum. ¶ Timore hui⁹ cõ
trariũ gl.dicit multa verba tñ cõcluſiue ſic diſtin
guit ꝙ aut minor ſuſcepit litẽ cũ authoritate tu
toris:tũc non ſtatur dicto tutoris.aut ipſe tutor:
⁊ tunc aut pupillo preſente:et preiudicat pupillo
aut eo abſente:⁊ tũc nõ piudicat, niſi forte pupil
lus eſſet infans:qꝛ tũc non deſideratur eius conſen
ſus:qꝛ eſt impoſſibilis in infante. Iſta ſunt vba
gl.tamẽ iſta diſtinctio nõ eſt vera,nec facit ad p
poſitũ.nã duʒ dicit ꝙ confeſſio vel aſſertio tuto
ris,vel curatoris non nocet pupillo,falſum eſt:qꝛ
imo nocet niſi emanet p modũ iuriſdictionis cõ
tentioſe,⁊ bonafide:qꝛ tutor ⁊ curator debent bo
nam fidẽ agnoſcere:vt.l.quoties.§.ſicut.ff.de ad
mi.tut.Sʒ vbi tutor confitetur voluntarie extra iu
dicũ:tũc non nocet pupillo,nec tenetur adulto:vt
ff.de admi.tut.l.lucius.§. tutele.⁊.ĩ.de nox.l.nõ
abſtulit.⁊.l.q filiũ.ff.de ma.teſta.Idẽ ſi ɔfiteatur
mala ſi p.eandẽ.l.⁊.ff.mãda.l.creditor.in ſi.nam
confeſſio facta mala fide,eſt ſpes dilapidationis,
q̃ nõ permittitur alicui legitimo adminiſtratori ar.
4 ff.ad treb.l.imperator.⁊.ĩ.de ſen.paſ.l.ſi. ¶ † Ex
predictis pʒ ꝙ ɔfeſſio facta ex neceſſitate iudi
cij per tutorem ⁊ curatorem.piudcat pupillo in ad
ulto.tamen habent ⁊ iſtam cõfeſſionem ɔ̃uo re
media.vnũ eſt de iure cõi.qð allegent errorẽ con
fitentis, ⁊ probẽt rẽ aliter ſe habere.ã.ð iu.⁊ fac.
igno.l.ſi poſt diuiſionẽ.⁊.l.error. Scðm eſt de iu
re ſpeciali,ꝙ petãt reſtitutionez in inte.tanq̃ leſi
ex tali ɔfeſſione.vt no.in.l.certũ.§.ſed an ⁊ ipſos
ff.de confeſ.⁊.ĩ.de ɔfeſ.l.i.per Cy.⁊ alios. ¶ Se
cundo dico ꝙ iſta diſtinctio gl.nõ fecit ad propo
ſitũ:qꝛ iuramentũ calumnie fit ad litis ordinatio
nẽ nõ ad veritatis pbationẽ,vel aſſertionẽ,cõſide
rando ipſum iuſm ſimpliciter.Sed cõſiderando
put ordinatur ad alia litis deciſiua:tunc bene facit
ad propoſitũ.Et credo qð iſtum reſpectũ habuit
gl.q ſuper iſto iuramento fundantur poſtea reſpon
ſiones,poſitiones et interrogationes;vt not.ĩ.in
gl.ſuper vo.credit. ¶ De iſtis ergo reſponſioni
bus ſequentibus eſt dubiũ.an preiudicent pupil
lo vel adulto,ſi fiant p tutorẽ ⁊ curatorem.Conſi
derauit ergo gl.iuramentum calumnie nõ in ſeſʒ
prout ordinatur ad reſponſionez.⁊ dixi ꝙ ſi reſpon
ſiones non nocent:ergo fruſtra iurari videtur.ſed
5 ſolue vt dixi. ¶ † Secundo op.⁊ vr̃ ꝙ quis iurã
do de calumnia iuret etiam aliter q̃ credit .qð ſic
probo.Si qs eſt tutor duorum pupillorũ ſimul li
tigantium:pro vtroq; iurat de calumnia. tamen
impoſſibile eſt qð ſimul credat ɔ̃ria.vnde vr̃ ob
ſtare.ff.de auth.tu.l.accipientis.Si illa.l.non in

a ¶ Credulitate. Uiʒ de Bar.in.l.ɔuenticula.in.vi.oppo.ã.de epiſ.⁊ cle.

b ¶ Malitioſ⁹ vi de Bart.ĩ.de proba.l.cum te.

c ¶ Neceſſe. Adde ibi Bal.in.i.colũ.

d ¶ Interrogationibus Adde in materia tex.in.c.preſentiũ.ð teſti.i.vi.

intelligitur in eadem cã,ſed in diuerſis.vnde ibi iuramentũ nõ erat aduer
ſum,ſed diuerſuʒ.facit.ff.de procu.l.licet.§.pe. ¶ Tertio op.qð tutor nõ
iuret:vt.l.videamus.de in lit.iur.So.ibi loquitur de iuramẽto affectio
nis reſpectu rei hic de iuramento credulitatis reſpectu litis.⁊ ſic non ob
6 ſtat. ¶ † Quarto op.ꝙ nõ ſit iurandum de credulitate[a],ſʒ de veritate:
a vt.ĩ.de teſti.l iuriſiurãdi.So.ibi loquitur de iuramento teſtis: hic in iu
ramẽto litigã⁊tis. ¶ Super hoc no.gl.hic poſitã ſuper ver.credit ſʒ vnã
opinionẽ quidã dicunt ꝙ teſtis iurat de veritate ⁊ credulitate:tamẽ hoc
non eſt verũ niſi ex natura rei recipiatur teſtimonium credulitatis.vt.l.
i.§.i.ff.de vẽ.inſpi. ¶ In hoc tamẽ no.iſtã opi.ꝙ ſi teſtis dicit ſe credere
iſtud qð prius per veritatem affirmauerat ꝙ p hoc non euaneſcit teſti
7 monium.qð eſt menti tenendum. ¶ † Nunc veniamus ad queſtionẽ ⁊ p
mo quero,qui ſunt iſti legitimi adminiſtratores q iurãt Rñ.litera dat
regulã generalẽ,ꝙ oẽs qui authoritate legitima.i.authoritate iuris,vel
iudicis gerunt negotia aliena hic ſunt legitimi adminiſtratores.Ex hoc
ſequitur ꝙ pater q authoritate iuris eſt legitimus adminiſtrator in ad
uentitijs,iurat de calumnia. Itẽ actor tutoris vel curatoris:qꝛ eſt ɔſtitu
tus per decretũ iudicis:vt.ã.de pcu.l.neq;. Itẽ ⁊ hoſpitalariũ.nã ⁊ hi p
ſuperiorẽ ordinantur. Itẽ ſyndicus vniuerſitatis.nã ⁊ ibi interuenit decre
tũ magiſtratus.vt no.in.l.nulli.qð cuiuſq; vniuer.no. ¶ Regula eſt er
go iſta,ꝙ legitimũ adminiſtratorẽ duo faciũt.ſ.decretũ legis et decretũ
iudicis. Alij vero non appellantur legitimi adminiſtratores,ſʒ adminiſtra
tores ſimplices.iuxta hoc reuocat gl.in dubiũ,an qð dictũ eſt de patre,
ſit ſimpliciter verũ,ſcilicet qð ipſe iuret de calumnia.⁊ reſpon.ꝙ aut iudi
cium fundat in patre:⁊ tũc pater iurat.aut fundatur in filio patris volũta
te ⁊ filius eſt etatis legitime tũc iurat filius,nã iſtud iuramẽtuʒ eſt pars
iudicij.cũ ergo totũ iudiciũ fundatur in filio ⁊ filius hʒ diſcretionem.et eſt
etatis legitime merito iurat filius.cum conſenſu tamen patris.ſʒ gl.vel
forte ſufficit generalis ɔſenſus ad totã cauſam.ar.ff.de iud.l.ſi lõgius.§.
8 ſi filius.⁊ qð no.ĩ.de bo.que li.l.ſi.§.neceſſitate. ¶ † Cõclude ergo ſic ex
predictis.quidam ſunt legitimi adminiſtratores minorũ.quidam maio
rum.nam licet filius ſit quinquagenarius,habẽs vſumfructũ eſt legiti
mus adminiſtrator filij:ergo iurat de calumnia.non diſtincto quod ſiue
ſi cauſam agãt.vel iudicium.dominis agentibus aſiſtãt ſm quoſdã.In
9 ſeruis vero dicta diſtinctio eſt fienda ſm gl. ¶ † Tertio queritur vbi mi
nor hʒ legitimã perſonã,vtrũ iuret de cal.Rñ.gl.ꝙ ſic:qꝛ redigitur ad in
ſtar maioris:vt.ĩ.q le.perſo.l.momentanee.⁊ ar.in.l.i.ã.de his q ve.eta
impet. ¶ Quarto q̃ro, an minor iuret de veritate dicẽda.Rñ.gl.ꝙ vbi
non erit veritatez poteſt interrogari ſuper veritate qꝛ ille eſt de veritate
interrogãdus.qui melius eã nouit de hoc eſt caſus.ĩ.de aut.preſtan.l.
clarũ.vbi apparet ꝙ minor interrogatur de veritate,tamen dʒ reſpondere
cum authoritate curatoris.Infans aũt non põt interrogari:qꝛ nil nouit
nam etas eius qð videt ignorat:vt.l.i.ĩ.de fal.mo.Nõ reuoco in dubiũ
an quando minor reſpondet de veritate,debeat tutor vel curator ſuã au
thoritatem interponere.tex.videtur qð ſic,in.d.l.clarũ.Sed Bart.dicit
ꝙ duplex eſt actus.primus eſt vt cognoſcatur an minor debeat interro
gari an non ⁊ iſta examinatio debeat fieri cum ipſo tutore,⁊ cũ eius au
thoritate:vt.d.l.clarũ.⁊ ar huius.§.nã hec diſceptatio iuris nõ cadit in
pupillum:quidã eſt actus reſpondendi.⁊ iſte eſt duplex:aut eñ vt tutor
authoratur vt reſpondeat,⁊ dʒ authorari:vt.d.l.clarũ aut vt ſic rñdeat
cõfitendo vel negando.qꝛ nõ puto dicit Bar.qð in hoc debeat authora
ri qꝛ hoc non cadit in ſcientiam tutoris vel curatoris.ar.in.l.videamus.
de in litezvir ſm Bar. ¶ Tu dic ꝙ in prima examinatio an ſit reſpõden
dum, que debet fieri cauſa cognita,ſine dubio requirit preſentiam tu
toris vel curatoris:tamen nõ requirit eius ɔſenſum qꝛ hoc pendet ex mã
dato ⁊ arbitrio iudicis,q etiaz inuito mãdat vt reſpondeat:vt in.c.ð.de
ɔfeſ.li.vi, In iſta prima diſceptatiõe dʒ tutor ⁊ curator adeſſe ſimile ha
bemus.ff.de adul.l.ſi poſtulauerit.§.qõni.ſʒ in ipſa reſponſione dʒ tutor
authorari ⁊ ɔſentire nõ ſolũ vt reſpõdeat.ſed vt ſic reſpondeat;ne minor
p ſuã ſimplicitatem pericliteretur:vt.d.l.clarũ qꝛ ſi non vult ɔſentire,vt ſic
reſpondeat,ſicut cadit in ſcientia pupilli,vel adulti forte poteſt mulctari
vel ab officio remoueri vt.ã.de procurato.l.eum q res agit heredum.⁊
hoc in ciuilibus.ſʒ in cauſis criminalibus dic vt no.p Cy.in.d.l.clarum
10 ¶ † Hic quero de iſta.q.quidã malitioſus[b] dicit ſe minorẽ,ad hoc vt ſi
b ſuccumbat poſſit petere reſtitutionẽ in integruʒ,⁊ ideo petit curatorẽ ad
uerſarius dicit eũ maiorẽ,q̃ritur eñ vtrũ ſup hoc iurabitur de calumnia.Rñ
gl.ꝙ ſic,qꝛ ſuper hoc emergẽti eſt diſceptãdũ,⁊ pnũtiandũ:ergo eſt de ca
lumnia iurandũ:vt.l.i.ã.e.tene mẽti iſtã gl.qð qs dʒ eſſe cautus.vt nõ li
get cũ curatore eius quẽ putat eſſe maiorẽ:qꝛ aperit ſibi viaz ad reſtit.in
inte.nã pſumptione iuris reputatur minor.qꝛ habet curatorem.Crede
rem tamen qð ſi pbaretur maioritas,eo ipſo appareret donationez cura
toris fuiſſe nullam nec poſſet iſte ex hoc ɔſeq.aliquem .viam ad in inte.
reſtitu.vt.ff.de tut.⁊ cu.da ab his.l.ſe ie egreſſe.qð dic vt in.l.ij.ĩ.quãdo
c ap.non eſt neceſ.[c] ¶ † Nunc venio ad vlti.gl.mag.q̃ tractat de materia
11 poſitionum ⁊ interrogationum ⁊ quero nunquid in interrogationibus[d]
d ⁊ poſitionibus fiat ſufficiens reſponcio per verbum credit vel non credit
⁊ videtur quod non:qꝛ aliud eſt confiteri rei veritatem, ⁊ aliud exprimere
mẽtis conceptum circa credulitatẽ.vel non credulitatem:cuʒ ergo iudex
debeat iudicare ex pbationibus concludentibus ſm veritatem,⁊ nõ ſm
opi, ergo iſta reſpõſio nõ eſt bona:qꝛ nõ ſequitur credo,vel non credo.ergo
ita eſt

ita eſt, vel nõ ita eſt: ⁊ hoc per tex. dū dicit ⁊ ſʒ vere ⁊c. ꝯtrariū eſt verū: qꝛ ille ꝗ rñdet credo, vr̄ ꝯfiteri rē ita ſe habere: nõ qđ aliud ſit credere aliud eſſe, ſʒ qꝛ ꝯfeſſio ſeu rñſio iſta ꝑ verbū credo, releuat aduerſariū ob onere ꝓbādi: nã ꝗ ſic credit, nullā ſibi ꝓbationē fieri debere credit: ergo non põt litigare, nec inficiari, niſi animo calūnie. qđ nõ dʒ iudex pati, nec lex patit. vt i aut. in iſto iuſo. §. e. iſta ergo rñſio nõ eſt ꝓprie ꝯfeſſio, ſʒ releua rio ab onere ꝓbādi: ⁊ iđ ſʒ ex ꝯfeſſione facta in iudicio oriat actio, tñ ex iſta cõfeſſione ꝓprie nõ orit actio: qꝛ ꝓprie nõ eſt cõfeſſio, ſʒ releuatio ab onere probādi: vt dixi. adde qđ habes extra de teſti. ſpo. c. cū ad ſedem.

12 ¶ † Secundo quero nūquid ille ꝗ non põt applicare animū ſuū ad credendū, vel diſcredendū, poſſit petere terminū ad deliberādū. Rñ. ſi ꝗ dē dato aliquo termino iſte poſſet ſe informare, dat ſibi terminus ad deliberate rñdēdū: vt. ff. de iureiur. l. iuſiurādū ⁊ ad pecunias. in princ. ſi aūt nõ põt ſe informare: vt qꝛ interrogat ſup vita, vel morte eius ꝗ eſt vltra mare, dicit gl. ꝙ nõ tenet rñdere. tñ ſi iudex imperitus ꝓciſe cogat eū ad rñdendā, dʒ rñdere p̄miſſa negatione: vt non credo eum mortuū, vel non a credo eū viuere, nõ aūt dʒ negationē poſtponere: qꝛ negatio a ꝑpoſita ſignificat mētis qualitatē: ſʒ poſtpoſita ſignificat facti exiſtentiā: ⁊ iſta eſt cautela gl. Idē dicit Spe. in ti. de poſi. §. vj. ver. quatenus ſi de ſuo ꝯctu ꝗ interrogatur ⁊c. tñ iſta cautela parū ꝓdeſt: qꝛ rñſio p̄miſſa negatione non hr̄ ꝓ confeſſione, vel negatiõe: cū nõ referat ſe ad facti exiſtētiā: nec releuat aduerſariū ab onere ꝓbādi: vnde rñſio nõ eſt ꝯgrua: tñ ille ꝗ ſic rñdet, non põt cõtumax reputari, eo qđ non tenet rñdere ſm̄ veram opi.

13 ¶ † Tertio q̄rit, nūquid cuilibet interrogationi ſit rñdendū. ſuper hoc glo. loquit notabilius ꝙ aliqua alia in corpore iuris: ⁊ dicit qđ q̄dā ſunt interrogationes ⁊ poſitiones, ꝗbus nõ eſt rñdendū. nã ſi poſitio eſt incerta, nõ eſt ei rñdendū, niſi declaret: vt. §. de trāſa. l. vt rñſum. ⁊. j. de impu. tal. ſi iubeſt. l. ꝑcibus. ⁊ ſʒ q̄ñꝗ ꝑcedat libellus incertꝰ, tñ incerta poſi- b tio nūꝗ ꝓcedit b, qꝛ cū fiat ad effectū ꝓbationis, ſeu releuādi ab onere ꝓbandi, dʒ eſſe poſitio clara, ſicut probatio dʒ eſſe clara. facit ad hoc qđ no. in. l. i. §. ſi ꝗs argētū. ff. depoſi. ⁊ extra de ꝓba. c. in p̄ſentia. in rõne ſui.

14 ¶ † Scđo nõ dʒ rñderi poſitioni impertinēti, dicitur aūt poſitio impertinens, qñ non facit ad cauſam fundandā, nec ad eā coadiuuandā. Illa aūt dicitur pertinēs, que cām fundat, ⁊ que cū alia poſitione cõiuncta ꝑ indirectū facit cām: vt. j. de ꝓba. l. ad ꝓbationē dñi. in fi. ¶ Ex hoc ap- c paret etiā ꝙ illa poſitio que p̄ſūptiue c facit ad cām, dicitur pertinēs, verbi gr̄a, volo ꝓbare de preſenti dñio: facio poſitionē de p̄terito: nã ex p̄terito p̄ſumptiue infert in p̄ſenti, vnde poſitio eſt pertinēs. ff. de confeſ.

15 l. certū. §. j. ⁊ extra de trāſa. c. p̄terea quarto loꝯ. ¶ † Tertio nõ dʒ reſpō- d deri poſitioni cõtrarie d. hoc põt intelligi dupliciter. vno mõ, ꝙ ſi poſitio tua eſt ꝯtraria mee, ⁊ ambo iuramus de calūnia, non dʒ rñderi huic vel illi rõne contrarietatis. Itē qꝛ quodammõ põt dici rñſum, ex quo ꝯtrariū eſt poſitū, eſt eñ quedā reſpõſio ſine interrogatiõe. ſcđo mõ põt intelligi ꝙ quando rñdi ſup vna poſitione vnū, non cogor poſtea reſpondere ſuper poſitione ꝗ depēdet ex illa, ne cõtingat ꝙ ſim mihi ipſi contrarius ⁊ periurus ex veritate reſponſionis. Eſt ⁊ alia rõ: qꝛ põt dici ſupra eſſe re- reſponſum, nã negato principio, videntur negata oia que ſequunt ex illo facit qđ dicit Sceuola ſupra reſpõſum eſſe. de vſuf. leg. l. fundi trebatia

16 nl. in fi. cū ſimi. ¶ † Quarto nõ tenet ꝗs reſpondere ſup facto alieno: vt l. fi. ff. ꝓ ſuo. Idē tʒ Io. an. in. c. j. de cõfeſ. li. vj. hoc intellige verū quādo deliberādo ſup tali reſponſione nõ põt in reſpondente cadere certa opi. alias dat ſibi terminus ad deliberandū, ⁊ cogit reſpondere, vt no. ff. de in-

17 terrogationi. ¶ † Quinto non tenet ꝗs reſpõdere poſitioni iuris: vt. ff. de aur. ⁊ arg. leg. l. ornamētorū. intellige in poſitiõe iuris ſcripti, ſup quo non recipit ꝓbatio: niſi ꝑ aperturā librorū, ſi aūt eſſet ꝓbabile, eſſet ponibile vt ſi ſit poſitio de ꝯſuetudine, vel ſi in iſta ciuitate fieret poſitio d ſtatuto florētie: qm̄ facti eſt, ⁊ indiget ꝓbatiõe, vt in. c. j. de ꝯſti. li. vj. hic ad de ꝙ vbicūꝗ ſit poſitio ſub aduerbio canonice, vel legitime, vel ſolenni- e ter, vel ſub ſimili vocabulo, ꝙ iſta dicit poſitio iuris e. arg. ff. de ꝓba. l. ab ea parte. ſm̄ Spe, ꝗ ita no. in Spe. de poſi. §. vij. verſi. xiij. qđ tene menti.

18 ¶ † Sexto nõ tenet ꝗs rñdere poſitiõi negatiue f: qꝛ reſpõſio ſit ad rele- f uandū ab onere ꝓbādi: ſed negatiue ponēs non hʒ neceſſe probare: ergo non eſt ei reſpondēdum, ⁊ ita ſentit gl. hic. Si aūt haberet neceſſe ꝓbare: tūc videt ꝙ eſſet reſpõdendū. vt in. c. j. de confeſ. lib. vj. ⁊ de ꝯtrahē. ⁊ ꝯmit. ſti. l. optimā. in fi. Tu dic vt le. ⁊ no. in. d. c. j. de confeſ. li. vj. Adde g qđ d' poſitio negatiua g, illa in qua ponit dictio abſꝗ. vt no. Cy. j. de ꝓba. l. actor. in. iij. q. hoc verū, qñ iſta dictio venit ad exclusionē alicuius affirmationis, ⁊ ipſa ex ſe nõ implicat aliquā affirmatiuā, verbi gr̄a, pono ꝙ res fuit abſꝗ eo qđ titium ꝯuterē: qꝛ tota illa die fui abſens alibi: nã iſta poſitio non dicit mere negatiua: qꝛ negatiua inſurgit ⁊ orit ex affirmatiua: nã ex hoc ꝙ alibi fui, ſequit ꝙ nõ fui illic, vbi dicit me deliquiſſe, ⁊ hoc tʒ Spe. in ti. depoſi. §. vij. ver. porro. facit qđ no. inſt. de inuti. ſti. §. itē verborū. Adde. dicit hic gl. ꝙ ſʒ de negatiua nõ ſit ſiēda poſitio, tamē iudex põt interrogare ex officio. vt extra de ſi. inſtr. c. cū Ioannes heremita. ar. ff. de interro. act. l. pe. adde hic qđ no. Inn. ⁊ Hoſt. ex-

19 tra. de accu. c. ſup his. ¶ † Septimo querit glo. nunꝗd poſſit ꝗs ſepius h de eodē interrogari h. gl. dicit ꝙ nõ, niſi ex noua cauſa interroget: ſʒ dicit gl. hic ꝙ noua cā eſt econtra, ſi nūc ſunt apte atteſtationes, que prius non erāt apte: vnde nūc dʒ credere qđ ante diſcredebat: ⁊ iđ põt interrogari. Ita gl. p̄ſupponit ꝙ apertura ꝓceſſus i teſtiū non impediat interro- i gationes. qđ intelligo verum quādo fiunt ex officio iudicis. Poſitiones tamen non debent ferri k in principali k poſt teſtium aperturam, vt patet ex ordine litere extra de ꝓba. c. quoniam contra falſam. ⁊ facit. c. ſepe. de verb. ſigni. in cle. vide de fide inſtru. c. cū Ioannes heremita. ⁊ vide Specu.

20 de poſi. §. iiij. ¶ † Item ſunt ⁊ alie poſitiones, quibus non eſt reſpondendum: nam ſuperflue poſitioni non eſt reſpondendū, vt no. in. c. ij. de cõfeſ. lib. vj. ſuper verſi. rõnabili cauſa. hoc autē eſt contra cauillationes aduocatorū, qui eaſdem poſitiones ſepius repetunt: nam ex quo ſemel eſt reſponſum, neꝗ pars neꝗ teſtis cogitur iterato reſpondere: qꝛ interrogatio eſt ſuperflua. ſiue ergo interrogatus dicat ſe nõ teneri reſpõdere, ſiue nihil dicat, ex quo lex ſtatuit ꝙ nõ teneatur reſpondere, non poteſt haberi pro confeſſo per tex. ⁊ glo. d. c.

21 ¶ † Item non tenetur quis reſpondere caprioſe poſitioni, dicitur autē poſitio caprioſa a capiēdo, quando in neutram partem poteſt reſpondēs ſine periculo reſpondere: nam nemo tenetur ſe illa- e

22 queare, vt no. in. d. c. ⁊ glo. predicta. ¶ † Item non tenetur quis reſpondere poſitioni, qñ impli- l cita l eſt, ſeu multiplex: hoc verum dicūt aduocati: niſi ille qui ponit dicat: ⁊ pono diuiſim. ſed glo. prealle. dicit ꝙ licet ponens vtatur illis verbis: tamē qꝛ male ponit aduerſatius, non cogitur reſpondere: quia male ponēti nõ eſt reſpondendum vnde ſi nõ reſpondetur, nõ propterea interrogatꝰ habeatur pro cõfeſſo, vt dicit gl. qđ eſt no. oportet ergo ꝙ poſitio ſit ſimplex, ſicut reſponſio debet eſſe ſimplex. nã eadem eſt regula poſitionum ⁊ reſpõſionum, cum habeāt ſe correlatiue. arg. ff. de ver. obl. l. j. §. ſed cum adijcit. Sed hec poſitio implicita cõtinet verum in vna parte: ⁊ falſum in alia parte: vtrum ratione partis falſe poterit totum negari, prealleg. gl. dicit ꝙ ſic. idem no. in. c. preſentium. in gl. ſigillatim de teſti. lib. vj. Idē tenet Spe. in ti. depoſi. §. vij. verſi. xj. Bar. no. con-

23 trarium. ff. de verb. ob. l. j. §. ſi ſtipulanti. ¶ † Itē nõ tenetur ꝗs reſpondere poſitioni criminoſe: ergo ſi nõ reſpõdet, non habetur ꝓ ꝯfeſſo. vt not. in d. gl. ⁊ hoc plenꝰ ꝑ Archi. l. di. c. ex penitētibꝰ. ſʒ f Spe. de poſi. §. vij. ver. xxix. ſʒ Bar. dicit aliter. dicēs ꝙ qñꝗ ꝑ poſitionē criminoſaʒ tegit aliquē eſſe detētatorē rerū ad aliū ꝑtinētiū, vel eſſe alterꝰ debitorē: ⁊ tūc ꝗs cogit rñdere: vt. ff. de noxa. g l. quoties. §. p̄ror. ⁊ de rei vē. l. ꝗ petitorio, niſi ꝑ hoc retractaret qđ ſemel deciſuʒ eſt: vt. l. ꝗ iuraſſe. §. ſi pr̄. ⁊ ibi gl. de iureiu. ⁊. l. ſi a te in prin. de exce. rei iu. De hoc ꝑ Bar. in. l. fi. de his ꝗ. vt indi. ⁊. l. nõ intelligitur. §. tacite. ff. de iure ſiſc. q̄ñꝗ ꝑ hoc nõ tegit delictū: ſʒ ſolū ꝑſona repellit: ⁊ tūc nõ dʒ rñderi huic poſitiõi criminoſe: ⁊ ita intelligit Bar.

a ¶ Negatio. Adde que no. Bart. in. l. de etate. §. nihil. ff. de interro. act. ☞ Adde de materia negatiue prepoſite. Hemi. in. c. preſentium. nu. 19. ⁊ qđ ibi poſui in apoſt. in ver. ſed negat tm̄. ⁊ ibi etiam poſui in addi. ad Phi. frā. in ver. quando negatiua precedit verū credit. nu. 16. extra de teſtibus. lib. vj. ⁊ no. iſte in. l. iij. j. qui. ad libe. procla. nõ lic. Celſus.

b ¶ Procedit. Ad de Bar. hic.

c ¶ Preſumptiue. vide Bal. hic, ⁊ in l. j. §. i. co. j. de ꝯfeſ.

d ¶ Contrarie. Ad de Bal. in. l. j. j. de ꝯfe. ⁊ ſub qua forma debeat iudex mandare reſpōderi poſitionibus. vi de Bal. in. d. l. j. ⁊ ibi etiā an reſponderi poſſit per verbū credit ſup facto aliene. ⁊ ibi etiam quid ſi duo ſunt ꝓcuratores inſolidū, quorum vnus negat poſitionem. alter confitetur.

e ¶ Iuris. Adde Bal. i. l. j. j. de cõfeſſis. ☞ Adde iſtuʒ in add. ad Spe. in ti. d poſ. §. vij. v. xiij. dixi in apoſti. ad Bar. in. l. ornamētorum. poſt Alex. in verſi. rñdenduʒ ff. de auro ⁊ ar. le. ⁊ in apo. ad Rebuf. i. l. maximarū. nu. ʒ. in ver. non ſit reſpondendum. C. d excuſa. nu. lib. x. ⁊ in add. ad Lanf. d oria. in. c. quoniaʒ cõtra. §. ſtatuimꝰ ver. rñſiões. nu. 5. v. quinta regula. extra de proba.

f ¶ Negatiue. Ad de Bal. in. l. j. j. de confeſſ. ⁊ dixi. hic poſt Bar.

g ¶ Negatiua. De iſta dictiõe abſꝗ. vid. l. minime. ⁊ ibi Bart. j. de app. in fi. ⁊ in. l. actor. j. de probat. ⁊ in. c. j. de cõt. inter do. ⁊ vaſal. d. inueſti. i vſi. feu. ⁊ Bar ⁊ Bal. in. l. inter ſtipulantem. in fi. ff. de verbo. obliga.

h ¶ Interrogari. Vide Spe. in ti. depoſi. §. vij. ver. j. ⁊ vide Pet. ⁊ Cyn. hic. in. xij. q. in fi. qui tenēt aliter. ⁊ Sal. hic in. vij. q. ⁊ adde ꝙ poſitioni negatiue etiam ſint multiplex, eſt reſpondendū. c. j. iuncta gl. in ver. negatiuas. de confeſ. in. vj. ⁊ Spe. in. d. §. vij. ver. iij.

i ¶ Apertura proceſſus. An poſſint fieri poſitiones ⁊ interrogationes poſt publicatas atteſtationes, vide que dixi poſt Bart. in aut. at qui ſemel. j. de prob.

k ¶ Principali. Vide Spe. in ti. de poſi. §. iiij. ☞ Tu dic qđ cõmunis opi. doc. eſt ꝙ fieri poſſint poſitiões publicatis atteſtationibus, etiam ſuper articulis ſuper quibus poſſunt teſtes producti ad probandū. ita dicit Car. in cle. vltra tertiam de teſti. v bi dicit ſe ita cõſuluiſſe. ⁊ alle. c. j. extra de cõfeſ. li. vj. ⁊ Inn. in alle. c. vltra tertiaʒ. Os Hyp. de mar. ſin. ſuo. cõ. qđ inci. cõis do. opi. adducit ꝯ iſtuʒ hic, ꝙ tñ nõ facit ꝯ eum: qꝛ vident illi hoc dicere qñ fieret ex officio iudicis: qđ etiam iſte nõ denegauit. de hoc vide Feli. in ꝑalleg. c. vltra tertiā. ad fi. ⁊ quod notaui in apo. ad Lāf. de oria. in. c. qm̄ ꝯ falſaʒ. §. ſtatuimꝰ. ver. rñſiones. in prin. in ver. differunt ab interrogationibus. extra de ꝓba. c. i.

l ¶ Implicita. Vide Bal. in. l. precibus. in. j. no. j. de impu. ⁊ aliis ſubſti.

dictū canoniſtarū ⁊ Jnn.in.c.dudū.de elec.⁊ ſm
hoc gl.q̄ eſt in.l.j.de offi.aſſeſ.nō bū dt vſqꝫ qua-
que ſm eū.ſm hoc ſequitur qd in cā vſuraria ſi fit
ſitio ꝯ reū qd ipſe eſt vſurari⁹. Jtē qd eſt inſtr̄m
de duplo vere ſortis,ipſe tenet̄ rn̄dere.rō,q2 per
hāc poſitionē criminoſam detegit̄ ipſum eē alte
rius debitorē:⁊ ſic ſm diſtinctionē Barto.eſt rn̄
dēdum qd eſt falſum:q2 ad releuādū ponēte ab
onere ꝓbandi fiunt poſitiōes,⁊ interrogatiōes
ſuper eis:ſꝫ vbi de crimine diſputat̄,nunq̄ obij
ciēs crimē releuād⁹ eſt ab onere ꝓbandi:vt.j.de
prob.l.ſciāt cūcti. Preterea ſi poſitiōi captioſe
non ē rn̄dēdū,q2 nō pōt ſine periculo rn̄deri:ergo
multominus poſitiōi criminoſe.nā ſi rn̄det affir
matiue,ſuū crimē detegit ⁊ infamiā īcurrit ad ꝙ
nemo ꝯpellēd⁹ eſt.ſi aūt veritatē negat in piuriū
incidit ⁊ ſic ſm vtrā ꝗ partem ſe in piculo ponit
Cano.vō nō vtūtur niſi hac rōne,q2 nemo cogit̄
crimē ſuū ꝯfiteri in iudicio ꝯtētioſo.vn̄ dt decre
tū nō tibi dico vt te ꝓdas.i.manifeſtes crimen
tuū.⁊ idē dt Jnn.in.d.c.dudū.⁊ Archi.i.d.c.ex
penitētib⁹.⁊ iō dico qd poſitiōi ꝙ re⁹ ſit vſurari⁹
non tenet̄ reſpondere.et ita practicat̄. ¶ Sed ꝯ
h̄:q2 qs interrogat̄ an dolo deſierit poſſidere:vt
d.l.ſi petitorio.⁊ de pe.here.l.q interrogat⁹. Rn̄.
a iſtud eſt iō:q2 iſta īterrogatio eſt neceſſaria ᵃ ad
p̄parationē iudicij.nec determinat cām,ſꝫ p̄pa-
rat. Jtē iſtud nō fit ponēdo,ſꝫ īterrogādo ex offi
cio iudicis cui⁹ ptās latior ē q̄ ptās pr̄ts:vt.ff.d
interro.ac.l.vbicūqꝫ. ¶ Scdo op.certū eſt ꝙ ac
cuſat⁹ de crīe tenet̄ rn̄dere ſup crīe:vt.j.q accuſ.
no poſ.l.negāda.ff.de pub.iudi.l.is q re⁹.⁊ extra
d accu.c.cū dilect⁹.ſꝫ rn̄deo ꝙ talis rn̄ſio fit ſup
libello ex neceſſitate ordinis iudiciarij ad lit.ꝯte.
nō aūt fit ſup poſitionib⁹ ad releuationē adūer-
ſarij ab onere ꝓbādi. Jtē ꝯ h̄ op.d.l.marcell⁹.re
rū amo.⁊ de eo qd no.ff.de qō.l.marit⁹. Sol.ibi
interrogat̄ ſub iur̄o deciſiuo:vn̄ ſi rn̄det negādo
talis negatio imponit finē liti:ſꝫ h̄ nō eſt reſpon
ſio deciſiua:vn̄ imo ſi negaret̄ poſitio,ꝓcederetur
vlteri⁹ i cā ad ꝓbādū.⁊ ſic non ob. ¶ Conclude
ergo.aut quis īterrogat̄ ſup crīe delato ſibi iur̄o
dciſiuo:⁊ tūc tenet̄ reſpōdere:vt.d.l.marcell⁹.cū
ſi. Aut,interrogat̄ ſup crīe ad aliū effectū:⁊ tūc re
fert aut ad p̄parationē iudicij:⁊ talis īterrogatio
eſt de natura cāe,⁊ dꝫ interrogari:vt.d.l.q petito
rio.aut ad inchoationē iudicij:⁊ dꝫ ſimplr̄ īterro
gari ꝓꝑ neceſſitatē iudiciarij ordinis,q̄ ꝓprie ici-
pit a ꝯte.lit.aut interrogat̄ poſt li.cōte.ſuppoſi
tiōib⁹ crīoſis:⁊ nō tenet̄ rn̄dere:q2 nō tenet̄ ſe ꝓ-
dere nec tenet̄ aduerſariū in h̄ releuare ab onere
ꝓbādi:⁊ ita cōcludo in hac materia. ¶ Sꝫ qd ſi
b poſitio nō fit ſup crīe ᵇ,ſꝫ ſup īfamia.vbi grā po
nit actor ꝙ publica vox ⁊ fama eſt ꝙ reus eſt pu
blic⁹ vſurari⁹ nūqd tūc eſt rn̄dēdū dt Jnn.in.d.
c.dudū ꝙ in cāis ſpiritualib⁹ eſt reſpondēdū,ſꝫ
in tꝑalib⁹ nō ſup poſitiōe de īfamia. Conſidera q̄
qd lꝫ cā vſuraria ſit eccl̄iaſtica:tamē non eſt ſpūa
lis:⁊ iō vr̄ ꝙ re⁹ nō teneat̄ huic poſitiōi reſpon-
dere ſm theoricā Jnn. Jtē quid ſi ſit poſitio de
ſnīa,nō de crīe.vbi grā:ponit actor ꝯ reū ꝙ ipſe
al's fuit ꝓnūtiat⁹ vſurari⁹:iſta petitio ꝓprie non
eſt criminoſa:q2 potuit ſnīa eē iniuſta.ff.de vb.ſig.
l.probrū. Sup h̄ēt vr̄ dicere Jnn.ꝙ in cā ſpūali
eſt reſpōdēdū:ſicut ſunt cāe beneficiales,⁊ ſiles,
ſꝫ i cā tꝑali nō ſit reſpōdendū:ḡi cā vſuraria non ē
reſpōdēdū:q2 lꝫ nō ſit criminoſa:tamen tendit ad
crimē ꝓbādū:nā ex ſnīa ꝯdēnatoria qs p̄ſumitur
criminoſus.facit qd not.ff.de infami.l.qm̄.cū ſi.
24 ¶ † Quero h̄,nūqd teſtis teneat̄ reſpōdere an
c ſit criminoſus ᶜ.dt Jnn.ꝙ non,in.d.c.dudū.ſed
nūqd ille q cedit iuri ſvel liti cogit̄ rn̄dere poſi
tionib⁹,dt ibidē Jnn.ꝙ nō:q2 amō ſup proceſſu
cāe.iſte nō eſt fatigād⁹.ar.ff.de ꝓcur.l.ſi re⁹ para
tua. Jtē nō tenet̄ reſpondere ꝓcurator poſitioni
ſuper aliquo emergēti de quo ꝓbabiliter nō im-
putatur dominū,ſi nō īſtruxit ꝓcuratorem niſi ha
bita dilatione ad cōſulendū dominū,ſec⁹ in ꝑin
cipali negotio:ſuper quo a principio inſtrui de-
buit.vt no.Jnno.et Hoſti.in.c.inpetrandis.de

25 iuramen.calū.⁊ no.in.c.ij.de confeſ.lib.vj.in gl.iam alleg. ¶ † Vltimo
in iſta materia no.queda dicta.primo ꝙ poſitio eſt breuis oratio ꝯtinēs
factum ad eliciendam veritatem cōceptā.⁊ differta libello:q2 poſitio nō
hꝫ concluſionē,ſed libellus ſic.vt no.Jnn.in.c.j.de lit.cōte.ideo ille qui
rn̄det poſitioni.non dicitur litem conteſtari:q2 nō rn̄det ſuper libello,ſed
Jnn. Secundo no.quod primo eſt ᵈ facienda poſitio q̄ deueniatur ad aliquod genus probationis.vt in Spe.de poſi.§.ij.in ſi. Tertio no.ꝙ formās
poſitiones actoris debet habere libellum pre oculis:et ex ipſius tenore
poſitiones formare.nam poſitiones debent formari ſuper libello,ſiue cir
ca libellum,ſcilicet poſitio actoris. Et contra poſitiōes rei debēt forma
d ri ſuper libello ᵈ rei ſiue ſuper defenſiōe rei,vt no.in Spe.d poſi.§.v.ver.
formās em̄.⁊ ver.⁊ no.ꝙ poſititiōes.⁊ dicit Spe.ꝙ ille qui nō cognoſcit
differentiam actiōis vel exceptiōis,non pōt ſcire formare poſitionē.e.§.
26 ꝟ.in ſinua. ¶ † Jtem no.ꝙ licet pars aſtrinxit ſe ad probandū p teſtes
vel inſtrumenta:tn̄ congruo tꝑe pōt facere poſitiōes:q2 iſti actus nō ſūt
cōtrarij,ſed affines,⁊ connexi,vt no.in Spe.de poſi.§.iiij.v.qd ſi altera.
27 ¶ † Vlteri⁹ an admittat̄ cōditionalis reſpōſio,vel modificata,⁊ q ſit
ei⁹ effect⁹ dic vt.j.d exceptio.l.ſi qdē. Jtē an † admittat̄ hec reſponſio,
e credo vt ī inſtrumēto ᵉ cōtinet̄.dicit Spe.ꝙ ſic,ſi in poſitiōe ſit mētio d
inſtrumēto:vt no.Spe.de teſt.§.qualiter.verſi.quid ergo.⁊ ver.ceterū.⁊
hoc no.quia eſt quotidianum.

1 ☞ Procurator an iuret de calumnia.
2 Quid de procuratore in rem ſuam.

§. Si autem.

Si cauſa agatur per procuratorem princi-
palis dꝫ de calūnia iurare.h.d. ¶ Not.hic
quod procurator abſentis non iurat de calumnia.ſꝫ ipſe abſens debet iu
rare. Oppo.contra iſtum.§. nam procurator poteſt conſtitui ad totam
cauſam.ergo poteſt conſtitui anteq̄ domin⁹ de calumnia iuret hic vide
tur dicere contra:quare male vnde videtur ob.l.non ſolum in prin.ff.de
procu. Solu.fateor qd poteſt procurator conſtitui ad totā litem:tamē
dn̄s dꝫ iurare de calumnia. Hunc ergo articulum debet dominus expli
care per ſe. Sed contra hoc op.nam ſi dominus iurat de calumnia:ergo
fruſtra eſt introducta cautio rati cum de mandato dubitatur:q2 eo ipſo
qd iurat dominus ratificat.ar.in.l. Paulus rem ratam habe. Reſp.cau
tio non eſt fruſtra reſpectu actuum qui fiunt ante litē cōte. ¶ Jtem nec
eſt fruſtra ſi procurator ordinatur poſt iuramentum calumnie:q2 poteſt
1 dubitari de eius mandato ſecundum gl.⁊ alios. ¶ † Opponitur.⁊ vide
tur qd procurator iuret de calumnia:vt.ff.de damno infec.l.qui bona.§.
qui alieno. So.ibi in extraordinarijs ⁊ ſummarijs.hic in ordinario iudi
cio.vt ibi no.vel ibi loquitur de ſacramento calumnie,qd habetur loco
probationis.hic de ordinario litis ſm Bar. Adde hic qd no.ff.ad exhi.
l.theſaur⁹.prima ſolutio verior eſt:q2 cū iuramētū calumnie p̄ſtetur i ani
mam domini,vt in.c.p̄ſentiū.de teſti.nō poteſt p̄ſtari per ꝓcuratorem,ꝙ
per hoc releuetur dominus:nec ēt ꝙ per hoc incidat dominus i periuriū
q2 procurator nō pōt facere incidere dominum in periurium ſine ſpeciali
mādato ſed cū ſpeciali poſſet:vt in.c.vl.d iuramē.calū.lib.vi. ¶ Sed po
f ne ꝙ aliquis eſt ꝓcurator abſentis,vel eſt cōiuncta pſona,⁊ non habet
mādatū ad iurandū de calumnia:qualiter ergo ꝓcedetur in cā ſi domin⁹
eſt forte vltramare: Dicunt quidā vltramō.ꝙ dabit̄ curator bonis qui
tanq̄ legitim⁹ adminiſtrator iurabit de calumnia vt in.§.qd obſeruari.
facit ad hoc ꝙ no.in.l.ab hoſtib⁹.in prin.quib.ex cau.ma.⁊ extra d iur.
cal.c.cum cauſam.per Ber. Bar.dicit qd hoc caſu admittitur ꝓcura-
tor ad iurandū. Non obſt.iſte.§.q2 debet intelligi quādo p̄ſentia domi-
ni p̄ncipalis de facili poterat haberi ſm eum facit qd no.infi.in.l.dāni.
§.ſi.de dā inf.ſꝫ iſta eſt truffa,ꝓꝑ rationē p̄dictā:q2 cū nō poſſet facere do
minū incidere in piuriū,nō hꝫ iurandi poteſtatē i animā dn̄i. Jſtud eīm ē
neceſſariū qd iuretur p dn̄m,vel ſaltē per alium in animam dn̄i ſꝫ iſtud
2 nō pōt fieri ſine ſpeciali mandato.vt.d.c.vlt.de iura.calū,⁊ in.c.ij.d pcu
in cle. ¶ † Querit hic gl.de procuratore in rem ſuam de quo dic plene⁹
vt no.ff.de procu.l.non ſolum.in prin.⁊c.

1 ☞ Judex arbiter poteſt exigere iuramentū calumnie a partib⁹ etiā
vtraqꝫ parte contradicente.
2 Quia incumbit iudici curare ꝙ lites ſine calumnia procedant.

§. Sed q2 veremur.

¶ Sacramentū calūnie non
pōt a partibus remitti:quia eſt
introductū ꝓ publica vtilitate:⁊ q2 dolus futurus remitti non pōt.h.d.
¶ No.ꝙ publice vtilitatis eſt qd lites ſine calumnia ꝓcedant tam co-
ram iudicibus,q̄ coram arbitris. ¶ Jtem no.coram arbitris eſſe de calūnia
iurandū. ¶ Jn tex.colluſionē.hic vide qd no.ff.de neg.geſt.l.at q na
1 tura.§.cū me abſente. ¶ † Jn tex minime pati. No.ꝙ iudex arbiter etiā
vtraqꝫ parte contradicente,poteſt ex officio mero a partibus exigere ca
lumnie ſacramentum,qd eſt verū quoqꝫ lite pendente.vt no.in.c.j.extra
eo.li.vj.in nouel. Termini ergo aſſignati partibus non concludunt iudi
ci in eo qd pōt etiā cōtradicentibus partibus ex officio facere.termin⁹
2 ergo partium non incūbit iudici. ¶ † No.incumbere iudicis officio etiā
ſine poſtulatione alicuius qd lites ſine calumnia ꝓcedāt.et per hoc dico
qd lꝫ per conſtitutionem eccleſie nulla exceptio impediat cōteſtationes
tamen ſi iudici liquet de calumnia,ex officio ſuo reo non excipiēte poteſt
repellere

a ¶ Neceſſaria. Adde qd per hoc non ſoluitur contrariū de.l.non intelligit̄ ⁊ ideo verior eſt opi. Barto.que fuit Spe.in tit.de poſ.§.vij.

b ¶ Crimine. Adde qd no.Bald.in.d.⁊ in multis.j.d app.

c ☞ An ſit criminoſus. Adde qd no.in apoſt.ad Jac.rebuf.poſt eum in.l.preſes.nu.3.in ver.dicto p̄mo.j.ſi ſer.aut lib.ad decur.aſpili.x.⁊ dixi in apoſtil.ad Lāfra.de oria in.c.quoniā cōtra falſam.§.ſtatuimus.ver.reſpōſiones.n.10.in verſi.criminoſe.extra de probatio. Feli.omnino in.c.cum cauſam,co.xij.ver.fallit ſecundo iſta concluſio extra de teſtib.⁊ Bar.ſozi.in ſuo trac.fallen.in regula.cccixx.vbi dat duas limitationes. Celſus.

d ¶ Libello. Adde gl.in.c.j.in gl.magna in titu.de confeſ.in.vj.

e ¶ Jnſtrumento. Vide Spe.in tit.d inſtru.edi.§.nūc verſi.quid ſi quis.⁊ Bald.in.l.ij.§.d errore aduo.⁊ in.l.ariſto.ff.de iure de liberādi.

f ¶ Procurato.de vtroqꝫ.vid Bar.⁊ alios in.l.qui bona.§.ſi aliena.ff.d damno infecto.

repellere actorē. nec facit contra ꝯſtitutionem: q̄ꝛ iſtud officium non eſt exceptio, ſed iuriſdictionis exercitiū, quā iuriſdictionē h̄ȝ iudex in q̄libet parte litis. facit. ff. de ꝓcu. l. ſi reus parat⁹. ⁊ q̄d no. In. in. c. j. d̄ off. vica.

1 ☞ Cautio rati legitimat procuratorem quo ad omnes actus iudicij excepto iuramento calumnie.
2 Uniuerſitas an compellatur facere ſyndicum.
3 Negotia ⁊ iudicia vniuerſitatis committuntur plurime vel idonee parti vniuerſitatis.

§. Hoc etiā.

Hoc dicit. Qui admittit̄ cū cautiōe de rato, nō poterit in cauſa ꝓcedere, niſi per principalem de calūnia ſit iuratū. ❡ In tex. firmauerit. No. ꝙ ꝑ cautionē rati firmatur ꝑſona eius de cui⁹ mādato dubitat̄. ſic. ff. d̄ dāno infecto. l. inter quos. §. qui alieno. ❡ † In tex. vlteri⁹. i. vltra li. ꝯte. Not. q̄d cautio rati
1 legitimat ꝓcuratorē quo ad oēs actus iudicij. preterq̄ꝫ quo ad iurandū de calūnia: q̄ꝛ ibi deſiderat̄ principalis ꝑſona. Sc̄do no. ꝙ in cā vniuerſitatis eſt iurandū de calūnia, ſicut in cā ſingulariū ꝑſonarū: iurabit autē per adminiſtratores noīe ciuitatis, vel per ſyndicuꝫ legitime ordinatū ⁊ erit forma iuramēti: q̄ꝛ iurabit in animā ꝯſtituentiū, nō in animā ciuitatis: q̄ꝛ ciuitas caret anima. Uniuerſitates eñ inquantum vniuerſitates ſunt nomina iuris, nō nomina ꝑſonaꝝ: vt not. In. in. c. grauē. d̄ ſen. exc̄ō. ❡ Tertio no. ꝙ ſicut ꝓ priuata ꝑſona admittit̄ q̄s cū cautione de rato:
2 ita pro vniuerſitate. q̄d eſt mēti tenendū. ❡ † Quero hic, an vniuerſitas compellatur facere ſyndicum. dic vt. l. ergo. ff. de fideicō. lib. per Iac. de are. qui tenet ꝙ ſic in negotijs incūbētibus, ex hoc etiā apparet q̄d vniuerſitas poteſt cogi ꝙ congreget, ⁊ ſe anteq̄ꝫ poſſit ſe congregare ⁊ deliberare, non currit ei terminus ꝯſtitutionis, ſeu iuris: vt. l. j. in fi. de lib.
3 vniuer. ⁊ ibi per Ia. de are. ❡ † Ultimo not. in iſto. §. ꝙ negotia ⁊ iudicia vniuerſitatis committuntur plurime vel idonee parti vniuerſitatis: ⁊ tunc pars repreſentat ipſum totum. facit. ff. ad muni. l. q̄d maior.

1 ☞ Actor ſi non vult iurare, cadit a iure ſuo, an autem ipſo iure.
2 Contumax in non reſpondēdo, an ſemper poſſit haberi ꝓ confeſſo. nu. 3.
4 Reus non poteſt cōdemnari ex ꝯtumacia, ſi qualitas cauſe nō patitur.
5 Contumax licet aliquis ſit in vno articulo, non tamen habetur pro contumace in alio.

§. Quod ſi actor.

Si actor non vult iurare de calumnia, cadit ab actione: reus vero nolens iurare, habebitur pro cōfeſſo. h. d. ❡ No. ꝙ actor qui non vult iurare de calūnia, preſumitur eſſe improbus litigator, adeo q̄d ex iſta p̄ſumptione reus debet abſolui. ❡ Secundo not. ꝙ ſi reus non vult iurare de calūnia, q̄d ipſe habetur pro cōfeſſo ſuper illo capitulo ſuꝑ quo non vult iurare: adeo q̄d ex tali cōfeſſione nullo alia facta ꝓbatione ꝑ actorē pōt reus diffinitiue cōdemnari. Tertio ⁊ vltimo no. ꝙ ſentētia que fertur ex ficta ꝯfeſſione, nō pōt fieri niſi ſm̄ q̄d ipſa rei qualitas ſuggerit. q̄d qualiter intelligat̄, gl. declarat. ❡ † Quero. dicit hic ꝙ actor cadit ab actiōe
1 nūquid cadit ipſo iure, vel per ſentētiā: dicit gl. ꝙ per ſententiā, non ipſo iure. Ex hoc ſequit̄ ꝙ ſi actor noluerit iurare de calūnia, ſi tñ iudex fert ſentētiā ꝓ actore, vꝫ. ſi eñ cecidiſſet a cā, ipſo iure ſn̄ia iſta eſſet nulla ipſo iure. ❡ Q̄d aūt gl. ſit vera: ꝓꝫ ex tex. qui req̄rit miniſteriū iudicātis: ibi dum dicit, triſtitia iudicū ei cū ſumma interminatione occurrat, ⁊ a iudicio eum q̄ꝫ longiſſime expellat. facit q̄d no. S̄. de ſac. ſan. eccl. l. iubem⁹. §. econom⁹. j. q̄uo ⁊ q̄ñ iudex. aut. q ſemel. ⁊. j. de iuriſd. om. iu. l. in. l. crimi-
2 nali. ❡ † Iuxta iſtā primā partē q̄ritur, nūq̄d oīs ꝯtumax in non rn̄dendo poſſit haberi ꝓ ꝯfeſſo. Breuiter q̄dā interrogatiōes ſūt ad litis preparationē: quedā ad li. ꝯte. q̄dā ad veritatis indagationē. dico ꝙ in primis, q̄ ſūt ad ꝑparationē, cōtumax habet̄ pro confeſſo: vt. ff. de interro. actio. l. d̄ etate. §. q tacuit. niſi forte ꝓbet ꝯtrariū, vt in eo. tit. l. ſi filius. ſa. j. ⁊ ibi ꝑ Ia. bu. In ſcd̄is vero q̄ fiunt ad li. ꝯteſt. ꝯtumax q nō vult litem ꝯteſtari, nō habet̄ ꝓ ꝯfeſſo, vt no. Ia. de are. in. l. j. §. ex hoc reſcripto. ff. de rē. inſpi. In alijs vero que ſiūt poſt li. cōte. ad veritatis indagationē ꝯtumax habet̄ ꝓ ꝯfeſſo. vt in. c. ij. de cōfeſ. li. vj. vnde ille q nō vult reſpōdere poſitionibus videt̄ eas cōteri: q̄d intellige trib⁹ cōcurrētibus. primo, ꝙ poſitiones ſint ſibi lecte ⁊ date intelligi, ſc̄do, ꝙ ſit iuſſus ⁊ monitus rn̄dere per iudicē in ꝑſentia, nō ꝑ nūciū in abſentia. tertio, ꝙ ꝯtumaciam ſuā non poſſit excuſare. nā ſi pōt infringere cōtumaciā, nunq̄ꝫ habet̄ ꝑ confeſſo: pōt aūt eā infringere q̄ñ eſt talis poſitio cui nō debuit rn̄deri, vel nō debuit rn̄deri tunc, ſed demū dato termino ad deliberādū, ⁊ iudex noluit dare terminū, vt iſta oīa ꝓbantur in tex. ⁊ gl. in. d. c. ij. Adde dicit Inn. ꝙ ille q non reſpōdet: tūc videt̄ eſſe ꝯtumax q̄ñ pōt plene reſpondere, vt no. In. de elec. in. c. cū in cūctis. in gl. que incipit, triū men-
a ſium. Alibi dicit Inn. ꝙ tacere eſt preſumptio[a], non ꝓbatio, vt extra de
3 preſump. c. nōne. per Inn. ❡ † Sꝫ nūquid eſt verū ꝙ cōtumax ſemper
b habetur ꝑ cōfeſſo concurrētibus ꝑdictis: dic ꝙ ſic. ꝯfeſſio ſibi nocet[b]. ſed ſi cōfeſſio ſibi ꝓdeſſet, habetur ꝑ negāte, vt no. in. d. c. ij. de confe. li. vj. in vlti. gl. facit q̄d no. in fi. in. l. q̄ꝫdiu inſtitut⁹. ad fi. ff. de acqui. here. ❡ Sed nūquid ille qui non iurauit de calūnia, interrogatus ſuper poſitionibus, non reſpondendo habeatur ꝓ confeſſo: videtur ꝙ non: q̄ꝛ. d. c. ij. dicit ſi poſt preſtitū calūnie aut veritatis iuramentū. ergo pena illius ⁊ non habet locum. Alij aūt contrariū conſueuerāt in ciuitate Florētie

ſ. d. Io. de ſancto georgio, ⁊ do. Richar. de Sali. q̄ꝛ nō minor eſt contumacia eius qui non vult iurare ⁊ reſpōdere, q̄ꝫ eius qui poſt iuramentum non reſpondet, ⁊ dixerunt verū per text. iſtiꝰ. §. q̄ꝛ hic non erat iuratū de calumnia. ⁊ q non vult
4 iurare, habetur ꝑ confeſſo. ❡ † Ulterius not. hic
c ꝙ ex contumacia[c] non poteſt reus condemnari, ſi qualitas cauſe nō patitur, vnde ſi libellus eſt ineptus, vel non concludens, vel manifeſtam defenſionem rei cōtinens, ſicut ex vera confeſſione non pōt reus cōdemnari: ita nec ex ficta. q̄d eſt no. dignū. Et facit ad q̄ōnem, ꝙ bannitus habeat̄ pro confeſſo: q̄ꝛ iſtud dꝫ intelligi q̄ñ accuſatio vel inquiſitio concludit crimen punibile: alias eſt impoſſibile ꝙ fiat cōdēnatio. de hoc ꝑ Bar. ff. de pe-
5 nis. l. abſentē. vbi vides. ❡ † Ultimo not. hic ſuper verſi. in his capitulis. ꝙ licet quis ſit contumax ſuper vno articulo, non habetur pro confeſſo niſi ſuper illo q̄d eſt in poſitione compreheñſum: non ſuper alio. ⁊ ita no. gl. in. d. c. ij. de cōfeſ. li. vj. ⁊ intelligo q̄d ſuꝑ illo capitulo habeat̄ ꝑ cōfeſſo
d cū ſua qualitate[d], per iſtū textū, qui dicit queadmodū ei ⁊ ipſa rei qualitas. q̄d tene mēti. Confeſſio ergo ficta icludit factū cū qualitate interātū.

§. Si autē.

In tex. ibi, ingreſſu. No. ꝙ lex noua que loquitur de proceſſu cauſe, habet locum in lite pendente quo ad ꝓceſſuꝫ futurū. i. quo ad reliquū ꝓceſſuꝫ. a
In tex. cōtrarium. No. ꝙ inductū ad finē litiū. nō debet operari dilationem ipſarum, ſm̄ Iac. but.

❡ Finis libri ſecundi

Incipit Liber terti⁹.

❡ De iudicijs. Rubrica.

❡ Dicto de preparatorijs iudiciorum. ſequebatur videre de ipſis iudicijs: ideo ponit hic de iudicijs vt gl. dicit. c

1 ☞ Petitio ſortis non impedit pendente iudicio curſum vſurarum.
2 Litis conteſtatio non facit nouationem, que aliquid obligationi detrahat nec in principali, nec in acceſſorio.
3 Textus huius legis qualiter debet intelligi ſecūdum verum ſenſum litere.
4 Uſure quot modis veniunt, vt peti poſſint. nu. 5.
6 Statutum diſponit ꝙ percutiens cum ſanguine condemnetur communi in centum, ⁊ offenſo in tantundem, an iſta petitio poſſit fieri officio iudicis mercenario, ⁊ incidenter. nu. 7.
8 Nouatio quotuplex ſit, ⁊ quam vim quelibet habeat. d

❡ Lex prima.

IUdicio ce. h. d. per liteꝫ conteſtatā non extinguitur ſtipulatio rerum commiſſa, vel committenda. hoc dicit ſecundum duplicem literam. Item particularis petitio vſurarum nō preiudicat in petitiōe reliquarū vſurarum ex ſtipulatione commiſſa, vel cōmittenda. h. d. ſm̄ vtrāq̄ꝫ lecturā. Premittit rōnem, ex qua infert cōcluſio
1 nem. Sc̄da ibi, ſupereſt. ❡ † In tex. ſupereſt. i. ſequitur. Not. hic ꝙ petitio ſortis non tollit petitionē vſurum preteritarum. Sc̄do not. ꝙ petitio ſortis non impedit pendēte iudicio curſum vſuraruꝫ. Tertio no. q̄d petitio ſortis ⁊ partis vſurarū nō īpedit reliquā partis petitionē. Iſta tria notabilia eliciunt̄ ex tribus lecturis. Rō omniū lecturarū eſt: q̄ꝛ iudicio cepto vſurarū ſtipulatio nō perimitur. Stat ergo ſtipulatio in ſuo robore tā in vſuris decurſis ante litē motā, q̄ꝫ in currentibus pendēte iudicio, ſiue veniāt ex ſtipulatiōne ꝓpter ſtipulationem, ſiue ex ſtipulatiōne ꝓpter morā: vt. ff. ſi certū

a ❡ Preſumptio. Adde Bar. cōtrarium tenentem in. l. Caius. ff. de pi. ac.
b ❡ Si confeſſio ſibi nocet. Adde q̄d notaui in ap. ſuper ſtilo paria. pte. j. in tit. de cōtumacia ſuper actione reali. verſi. iteꝫ aduerte. ver. ij. Ceilus.
c ❡ Ex cōtumacia. Ex ficta cōfeſſiōe nō poteſt reus cōdēnari ſuper inepto ꝓceſſu. adde Bal. in. l. j. j. de confeſ. ⁊ q̄ dixi poſt Bar. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſt. reo. ⁊ in. l. abſentem. ff. de penis ⁊ Bal. l. l. certi cōdictio. ff. ſi certum pe. ⁊ in. l. item exigir. ff. de dolo.
d ❡ Qualitate. No. ꝙ confeſſio cōcludit factum cū qualitate. vide no. per Bar. in. l. ſi cui ſerui. §. j. ff. de leg. j. ⁊ que ibi ſcripſi In repo. meis.